

శ్రీరస్తు

శ్రీహయగ్రీవాయనమః



ప్రాయశ్చిత్తప్రమాణవచనాని

వందే రమాపతిం స్మృత్వా సర్వపాపహరంహరిమ్ । సర్వేషాంపాపస ఙ్ఘానాంప్రాయశ్చిత్తవిధేఃకృతే । ఆలోడ్యసర్వశాస్త్రాణియథాశక్తియథా మతి । క్రియతేసాధుబోధార్థంప్రాయశ్చిత్తస్య పద్ధతిః । అత్ర స్మృతిప్రా మాణ్యమాహ ॥ — ॥ మనుః ॥ శ్రుతిం పశ్యన్తిమునయః స్మరన్తిచ తథా స్మృతిమ్ । తస్మాత్ప్రమాణముభయం ప్రమాణైఃప్రమితంభువి ॥ యోఽవ మన్యేత తేమూలే హేతుశాస్త్రాశ్రయాన్నరః । న సాధుభిర్బహిష్కార్యో నాస్తికోవేదనిన్దకః ॥ — ॥ విష్ణుః ॥ పురాణంమానవోధర్మస్సాఙ్గోవేద శ్చికిత్సకమ్ । ఆజ్ఞాసిద్ధానిచత్వారి నహన్తవ్యానిహేతుభిః ॥ యస్తాని హే

హస్రం స్యాన్మహతి ద్విగుణం భవేత్ । ఉపపాతకే తురీయం స్యాన్నరకం వర్ష
సంఖ్యయేతి ॥ అత్ర చతుఃపంచవిధేషు పాతకేషు ఇతరేతరతారతమ్య
మూహ్యమ్ ॥ మహాపాతకే వర్షసహస్రద్వయం నరకపాతః ॥ అతిపాతకే
త్వధ్యర్ధసహస్రమ్ । సమపాతకే సహస్రమ్ ॥ ఉపపాతకే సహస్రార్ధమ్॥
సంకలీకరణాదిషు అధ్యర్ధశతద్వయమితి ॥ యత్తు పంచవిధపాపాన్యాహ ॥
— ॥ శాట్యాయనః ॥ మహాపాపం చాతిపాపం తథా పాతకమేవ చ । ప్రా
సంగికం చోపపాపమిత్యేవం పంచకో గణ ఇతి ॥ అత్ర పాతకమితి సమపాపా
న్యుక్తాని ॥ ఉపపాతకేషు కానిచిదగమ్యాగమనాదీని అవాన్తరభేదాద్వివక్ష
యా ప్రాసంగికమిత్యుక్తాని ॥ — ॥ అత్ర పాతకపాపనిర్వచనం భవిష్య
త్పురే ॥ అధోధఃపాతనాత్పుంసాం పాతకం పరికీర్తితమ్ । నరకాగ్నిషు ఘో
రేషు పాచనాత్పాపముచ్యతే ఇతి ॥ — ॥ ప్రాయశ్చిత్తశబ్దార్థమాహాంగి
రాః ॥ ప్రాయో నామ తపః ప్రోక్తం చిత్తం నిశ్చయ ఉచ్యతే । తపో నిశ్చయ
సంయుక్తం ప్రాయశ్చిత్తం తదుచ్యత ఇతి ॥ అనుష్ఠితేన ద్వాదశవార్షికవ్ర

తాదినా అవశ్యం పాపంనివర్తత ఇతి విశ్వాసయుక్తం వ్రతానుష్ఠానలక్షణం తపః ప్రాయశ్చిత్తం ॥ భావ్యకారస్తు ప్రాయోవినాశః చిత్తం సన్ధానం, వినష్టస్య సన్ధానమితి ॥ విజ్ఞానయోగినా ప్రాయశ్చిత్తశబ్దః పాపక్షయార్థే నైమిత్తికే కర్మవిశేషే రూఢ ఇత్యుక్తం ॥ — ॥ ఇహ తావత్కలియుగే అపద్బాహుళ్యాదవర్జనీయతయా పాపసమ్భవాత్ప్రతినిమిత్తం ప్రాయశ్చిత్తస్య కర్తుమశక్యత్వాచ్ఛరీరస్యాస్థిరత్వాత్పాపఫలానుభవే చిరకాలం ఘోరతీవ్రనరకవేదనాయాస్సోఢుమశక్యత్వాత్పాపభీరుణా పశ్చాత్తాపినా పురుషేణైకవేళయా సర్వపాపాపనోదకం ప్రాయశ్చిత్తం సర్వథా ఆచరణీయమేవ ॥ తత్ర కాలాదర్శే మలమాసగురుశుక్రమౌఢ్యాదిదోషదుష్టకాలే ప్రతిషిద్ధత్వాత్ శుద్ధకాలే ఏకాదశ్యామన్యస్యాంవా తిథౌ కార్యం । అగ్న్యాధానాదిశ్రౌతోపాసనాదిస్మార్తతులాపురుషాదికర్మకుర్వతా చాదౌ పావనార్థమధికారసిద్ధ్యర్థంచ కార్యమేవ ॥ — ॥ తదుక్తం మనునా ॥ శుచినా కర్మకర్తవ్యమితి ॥ అంగిరసాచ ॥ శ్రౌతంస్మార్తంచ కర్తవ్యం కృత్వాపావనమాత్మ

నః । జపంతపశ్చహోమంచ దానంచార్చనమేవచ ॥ జపః వేదపారాయణాది ॥ తపః కృచ్ఛ్రచాన్ద్రాయణాది ॥ హోమః కూశ్మాండాది ॥ దానం గవాదేః ॥ అర్చనం విష్ణ్వాదీనాం ॥ స్మృతిసంగ్రహకారైశ్చోక్తమ్ ॥ విశోధ్యకాయం వివిధైస్తు కృచ్ఛ్రైరితి । ఆతురస్యతు శుద్ధకాలప్రతీక్షానైవకార్యా । ఆశౌచాదిదోషే రాత్రావపి సద్యఏవకార్యం తదుక్తం చన్ద్రికాయాం ॥ దానవిశేషాదాతురస్య విధినాశుద్ధతోచ్యతే । అనిత్యత్వాత్సయద్వస్తు దానహోమాదివాఞ్ఛతీతి ॥ — ॥ వారాహపురాణే ॥ వ్యతీపాతేథసంక్రాన్తిస్తథైవగ్రహణంరవేః । పుణ్యకాలాస్తదాసర్వే యదామృత్యురుపస్థితః ॥ తదాగోభూహిరణ్యాదిదత్తమక్షయ్యతామియాత్ ॥ — ॥ భవిష్యోత్తరే ॥ తత్రయేపాపనిచయాస్థూలానరకహేతవః । తేసమాసేనకథ్యంతే షునావాశాయసాధనాః ॥ — ॥ మనుః ॥ బ్రహ్మహత్యాసురాపానం స్తేయంగుర్వంగనాగమః । మహాన్తిపాతకాన్యాహుస్సంయోగంచైవతైస్సహేతి ॥ — ॥ యాజ్ఞవల్క్యః ॥ బ్రహ్మహామద్యపస్తేనస్తథైవగురుతల్పగః । ఏతేమ

హాపాతకినాయశ్చతైస్సహసంవసేత్ ॥ — ॥ మనుః ॥ బ్రహ్మహా ద్వాదశ
సమాః కుటీం కృత్వా వనే వసేత్ । భైక్షాశ్యాత్మవిశుద్ధ్యర్థం కృత్వా శవశి
రోధ్వజమితి ॥ — ॥ హారీతః ॥ ద్వాదశభిర్వర్షైర్మహాపాతకినః పూయ
న్తఇతి॥ఇదమజ్ఞానతఃకరణే ॥ — ॥జ్ఞానతఃకరణేత్వంగిరాః ॥యఃకామతో
మహాపాపం నరఃకుర్యాత్కథంచన । నతస్యశుద్ధిర్నిర్దిష్టాభృగ్వగ్నిపతనాదృ
తఇతి ॥ — తథాతిపాతకాని పతితసంసర్గాదీన్యాహ ॥ వ్యాసః ॥ యో
యేనసంవసేద్వర్షం సోపితత్సమతామియాత్। నతస్యైవవ్రతంకుర్యాత్తత్సం
సర్గవిశుద్ధయేఇతి ॥ ఏతద్యుగాన్తరవిషయం ॥ — ॥ సుమన్తుః ॥ బ్రహ్మహ
త్యాసురాపానం స్తేయంగుర్వంగనాగమః । మహాపాతకసంజ్ఞాని చత్వా
ర్యేవ కలౌయుగేఇతి ॥ అత్ర చతుర్గ్రహణాదేవకారాచ్చ కలియుగేమహా
పాతకిసంసర్గిణోనమహాపాతకిత్వం ॥ తస్యాపి సాక్షాన్మహాపాతకిత్వే తత్సం
సర్గిణోపి మహాపాతకిత్వంస్యాత్ తస్యాపి సాక్షాన్మహాపాతకిసంసర్గిత్వా
త్తతఃపరమప్యేవమిత్యనవస్థాస్యాత్ । తస్మాత్కలియుగే సాక్షాన్మహాపాత

తినంసర్గిణోఽపి నమహాపాతకిత్వం ॥ — ॥ తథాచోక్తం పరాశరేణ ॥ కృతే
తు మానవాధర్మాస్త్రేతాయాం గౌతమస్మృతః । ద్వాపరే శాంఖలిఖితాః క
లౌ పారాశరాస్మృతాః ॥ త్యజేద్దేశం కృతయుగే త్రేతాయాం గ్రామముత్సృ
జేత్ । ద్వాపరే కులమేకం తు కర్తారం తు కలౌ యుగే ॥ — ॥ వ్యాసః ॥ కృ
తే సంభాష్య పతతి త్రేతాయాం స్పర్శనేన తు । ద్వాపరే త్వన్నమాదాయ క
లౌ పతతి కర్మణా ॥ — ॥ స్మృతికామధేనౌ ॥ సంసర్గదోషో నైవ స్యాన్మహా
పాతకినః కలౌ । — ॥ ఘటికానిషేధే ॥ సంసర్గదోషస్తైనాద్యైర్మహాపాత
కినిష్కృతిః ॥ — ॥ స్మృత్యర్థసారే ॥ కలియుగే సంసర్గదోషో నాస్తీత్యు
క్తం । ఏవం బహుస్మృతివచనార్థపర్యాలోచనయా పతితసంసర్గిణో దోషాభా
వకథనం పాతిత్యాభావపరం సంసర్గప్రాయశ్చిత్తం తు పాదోనద్వాదశవా
ర్షికం కార్యమేవేతి ॥ తస్మాత్సంసర్గిణః కలియుగేఽపి పాపమేవేతి సుష్ఠూక్తం
॥ — ॥ యదుక్తం మనునా ॥ సంవత్సరేణ పతతి పతితేన సహాచరన్ । యా
జనాధ్యాపనాద్యౌనాత్సద్యోనశయనాసనాత్ । యాజనాధ్యాపనయౌనా

షాం నిత్యసమ్బన్ధాత్పద్భ్యః పతతీత్యర్థః ॥ యో యేనపతితేనైషాం సంసర్గం యాతి మానవః । సతస్యైవవ్రతంకుర్యాత్తత్సంసర్గవిశుద్ధయే ఇతి ॥ పతద్భ్యాగాన్తరవిషయః ॥ — ॥ మనుః ॥ బహూనామేకకార్యాణాం సర్వేషాంశస్త్రధారిణాం । యద్యేకో ఘాతయేత్తత్ర సర్వేతేఘాతకాస్మృతాః ॥ ఉతగున్ధన్ పరంహంతుం సమర్పయతి యఃపుమాన్ । యశ్చానుగ్రాహకస్సోపి బ్రహ్మఘాతకఇష్యతే ॥ — ॥ విష్ణుః ॥ రాగాద్ద్వేషాత్ప్రమాదాద్వా స్వతఃపరతఏవవా । ఘాతయేద్బ్రాహ్మణం కశ్చిత్సభవేద్బ్రహ్మఘాతకః ॥ భృతకోయుదితంహన్యాత్సోపిస్యాద్బ్రహ్మఘాతకః । సోపిభృతేఃప్రదాతాభృతకశ్చ బ్రహ్మఘాతకఇత్యర్థః ॥ ఉపదేష్టాహ్యర్థయితాప్రేరకశ్చేతి సత్రిధా । అనుమన్తానుమననాత్సోపి ఘాతకఇష్యతే ॥ — ॥ విష్ణుః ॥ ఆక్రుష్టస్తాడితోవాపి ధనైర్వావిప్రయోజితః । యముద్దిశ్య త్యజేత్ప్రాణాంస్తమాహుర్బ్రహ్మఘాతకం ॥ — ॥ స్మృత్యన్తరే ॥ హన్తామంత్రోపదేష్టాచ తథాసమ్ప్రతిపాదకః । ప్రోత్సాహకస్సహాయశ్చ తథామార్గానుదేశకః ॥ ఆశ్రయశ్శస్త్ర

దాతాచ భక్తదాతాచ కర్త్రిణాం । ఉపేక్షకశ్శక్తిమాంశ్చేద్దోషవక్తాను
మోదకః ॥ అకార్యకారిణాం తేషాం ప్రాయశ్చిత్తం ప్రకల్పయేదితి ॥ ఏ
వం సురాపానసువర్ణస్తేయగుర్వంగనాగమనేషు యథాయోగమనుగ్రాహ
కాదయోఽవబోద్ధవ్యాః ॥ ఏషాం పాపతారతమ్యాత్ఫలతారతమ్యంకల్ప్యం ।
అతిపాతకాన్యాహ ॥ — ॥ మనుః ॥ హత్వాగర్భమవిజ్ఞాతమేతదేవవ్రతం
చరేత్ । రాజన్యవైశ్యావీజానావాత్రేయీమేవచస్త్రియం॥ ఈజానౌ యా
గదీక్షామధ్యవర్తినౌ ఆత్రేయీ అత్రిగోత్రజా । అంగిరసాం ఋతుమతీ । ఉ
శనసా కదాప్యపుష్పవతీ । మరీచినాపతివ్రతా ॥ తథా ॥ ఉక్త్వాచైవానృతం
సాక్ష్యే ప్రతిరుధ్యగురుంతథా । అపహృత్యచనిక్షేపం కృత్వాచ స్త్రీసుహృ
ద్వధం ॥ అనృతంసాక్ష్యేవర్ణివధప్రాప్తికరం । ప్రతిరోధః క్రోధావేశః ॥
నిక్షేపోబ్రాహ్మణసంబంధీ । స్త్రీ । ఆహితాగ్నిపత్నీ పాతివ్రత్యాదిగుణయు
క్తాస్వవర్ణస్థావా ॥ — ॥ తథాయాజ్ఞవల్క్యః ॥ చరేద్వ్రతమహత్వాపిఘా
తార్థంచేత్సమాగతఇతి ॥ — ॥ ఆపస్తంబః ॥ ధర్మార్థసన్నిపాతేఽర్థగ్రా

హీనపతితాదపైతి ॥ — ॥ విష్ణుః ॥ నృపతివధే మహావ్రతమితి ॥ — ॥ భవి
ష్యోత్తరే ॥ దుస్థితంసుస్థితంవాపి శివలింగంనచాలయేత్ । అన్యథాతు కృతే
లింగే అతిపాతకమాప్నుయాత్ ॥ ఉత్తమానాం చామరాణామన్యథాక
రణేసతి । విప్రస్త్వేవవ్రతం కుర్యాద్విప్రాదివాసమా స్మృతా । అగ్నిహోత్రా
ర్థకపిలాం హత్వాబ్రహ్మహణోవ్రతం ॥ — ॥ యాజ్ఞవల్క్యః ॥ పితుస్స్వ
సారంమాతుశ్చ మాతులానీం స్నుషామపి । మాతుస్సపత్నీం భగినీమాచా
ర్యతనయాంతథా ॥ ఆచార్యపత్నీం స్వసుతాం గచ్ఛంస్తుగురుతల్పగః । లిం
గం ఛిత్వా వధస్తస్య సకామాయాః స్త్రియాఅపి ॥ — ॥ నారదః ॥ మా
తామాతృష్వసాశ్వశ్రూర్మాతులానీపితృష్వసా । పితృవ్యసఖిశిష్యస్త్రీ భగినీ
తత్సఖీస్నుషా ॥ దుహితాచార్యభార్యాచ సగోత్రాశరణాగతా । రాజ్ఞీప్ర
వ్రజితాధాత్రీ సాధ్వీవర్ణోత్తమాచయా ॥ ఆసామన్యతమాంగచ్ఛన్ గురు
తల్పగఉచ్యతే । శిశ్నస్యోత్కర్తనాత్తత్ర నాన్యోదండోవిధీయతే ॥ అత్ర
మాతామాతృసపత్నీ తస్యాఅపి మాతృత్వవ్యపదేశాత్ ॥ — ॥ వ్యాసః ॥

గర్భిణ్యుదక్యావిజ్ఞాతాః కన్యామార్తామనిచ్ఛతీం । గురుతల్పం చరేద్గత్వా గాంస్వయోనిం సఖీస్త్రియమితి ॥ — ॥ వ్యాఘ్రః ॥ ఆశ్రితస్యాపి దుష్టాత్మా ఆహితాగ్నేశ్చ యోగినః । ఏషాంపత్నీంసుతాంగత్వా గురుతల్పవ్రతం చరేదితి ॥ — ॥ ఉశనా ॥ చండాల్యాం గర్భమాధాయ గురుతల్పవ్రతం చరేదితి ॥ అత్రావిజ్ఞాతగర్భహననాదీనామతిపాతకత్వం ॥ తథాచోక్తం ॥ అతిదిష్టంతుయత్పాపమతిపాతకముచ్యతే । అతిపాతకమావృత్తం మహాపాతకతామియాత్ ॥ అతిదిష్టస్యాపనిష్టాన్న్యూనత్వాత్తద్వ్రతంనహి । అతిదిష్టేషు సర్వత్ర పాదోనంతద్వ్రతంచరేత్ ఇతి ॥ — ॥ పతితసంసర్గ్యనుగ్రాహకప్రయోజకానుమన్తృనిమిత్తకర్త్రాదీనాం తత్తన్నిమిత్తనిశ్చయక్రమేణ యథాయోగంనవవార్షికం షడ్వార్షికం సార్ధచతుర్వార్షికంత్రైవార్షికం చ వ్రతంకల్పనీయం ॥ — ॥ అథ పతనీయాని ॥ యమః ॥ మాతృష్వసా మాతృసఖీ మహితా చపితృష్వసా । మాతులానీస్వసాశ్వశ్రూర్గత్వానద్యాఃపతేదితి ॥ — ॥ గౌతమః ॥ మాతృపితృయోనిసంబద్ధాగస్తేనాస్తికనిన్దిత

కర్మాఖ్యాసి పతితా త్యాగ్య పతిత త్యాగినః పతితాః పాతకసంయోజకాశ్చేతి
॥ —— ॥ బౌధాయనోఽపి ॥ అథ పతనీయాని ॥ సముద్రయానం బ్రహ్మస్వాన్యా
పాపహరణం భూమ్యనృతవదనం సర్వాపణ్యైర్వ్యవహరణం శూద్రసేవనం
శూద్రాభిగమనం యశ్చ శూద్రాయామభిప్రజాయతే తదపత్యంచ భవతీ
తి ॥ స్త్రీణాం విశేషపతనీయాన్యాహ ॥ —— ॥ యాజ్ఞవల్క్యః ॥ నీచాభి
గమనం భర్తృఘాతనం గర్భనాశనం । విశేషపతనీయాని స్త్రీణామేతాన్య
పిధ్రువం ॥ చతస్రస్తుపరిత్యాజ్యాశ్శిష్యగా గురుగా చయా । పతిఘ్నీచ విశే
షేణ జుంగితోపగతా చయా ॥ జుంగితః ప్రతిలోమంగతో హీనవర్ణో వా ॥
—— ॥ బ్రహ్మహత్యాసమాన్యాహ మనుః ॥ అనృతంచ సముత్కర్షే రాజగా
మిచ పైశునం । గురోశ్చాలీకనిర్బంధస్సమాని బ్రహ్మహత్యయా ॥ —— ॥ విష్ణుః ॥
యాగస్థక్షత్రియవైశ్యవధో రజస్వలాయాశ్చాంతర్వత్న్యా ఆత్రేయ్యా అవి
జ్ఞాతగర్భస్య శరణాగతస్యచ ఘాతనం బ్రహ్మహత్యాసమానీతి ॥ —— ॥ శి
వధర్మోత్తరే ॥ యస్తువిద్యాభిమానేన నీచో జయతిసద్ద్విజం । ఉదాసీనం ప

ఘాతాద్యై బ్రహ్మహా న ప్రకీర్తితః ॥ పరదోషమవిజ్ఞాయ నృపకర్ణేజపేత్తుయః పాపీయాన్పిశునః క్షుద్రః స చైవం బ్రహ్మహా స్మృతః ॥ దేవద్విజగవాం భూమిం పూర్వదత్తాం హరేత యః । ప్రణష్టామపి కాలేన తమాహుర్బ్రహ్మఘాతకమ్ ॥ సురాపానసమాన్యాహ ॥ — ॥ మనుః ॥ బ్రహ్మోజ్ఝతా వేదనిన్దా కౌటసాక్ష్యం సుహృద్వధః । గర్హితానాద్యయోర్జగ్ధిస్సురాపానసమాని షడితి ॥ — ॥ స్వర్ణస్తేయసమాని ॥ నిక్షేపస్యాపహరణం నరాశ్వరజతస్య చ । భూమివజ్రమణీనాం చ స్వర్ణస్తేయసమం స్మృతమ్ ॥ — ॥ తత్ర యాజ్ఞవల్క్యః ॥ స్త్రీధేనుహరణం బ్రాహ్మణక్షేత్రహరణం సువర్ణస్తేయసమం ॥ దేవబ్రాహ్మణరాజ్ఞాం తు విజ్ఞేయం ద్రవ్యముత్తమమిత్యుక్తత్వాదిమాని దేవబ్రాహ్మణరాజసమ్బన్ధీని ॥ — గురుతల్పసమాని ॥ రేతస్సేకస్స్వయోనీషు కుమారీష్వన్త్యజాసు చ । సఖ్యుః పుత్రస్య చ స్త్రీషు గురుతల్పసమం విదుః ॥ — అన్త్యజాస్తు ॥ రజకశ్చర్మకారశ్చ నటో బురుడ ఏవ చ । కైవర్తమేదభిల్లాశ్చ స్వర్ణకారశ్చ సౌచికః ॥ తక్షకః శిల్పయన్త్రీ చ సూనుశ్చక్రీ తథా ధ్వజీ । నాపితో లోహ

కారశ్చ తఏతేషోడశాన్త్యజాః ॥ — ॥ విష్ణుః ॥ మాతామహమాతులన్య వపత్నీగమనం గురుదారసమానమ్ । పితృష్వసుర్మాతృష్వసుర్గమనం శ్రోత్రియర్త్విగుపాధ్యాయమిత్రపత్న్యభిగమనం స్వసుస్సఖ్యాస్సగోత్రాయా వర్ణోత్తమాయాః ప్రవ్రాజితాయా నిక్షిప్తాయాగమనమితి ॥ స్వయోనిః-భగినీ ॥ సగోత్రా-జ్ఞాతిస్త్రీ ॥ — ॥ పురాణసారే ॥ అథవా మాతరంగచ్ఛేన్న గచ్ఛేద్దేవదారికామ్ । యదిగచ్ఛేద్గురుదారసమమితి ॥ ఎవమాదీని సమపాతకాని పరిగణితాని ॥ కేషాంచిత్తత్రోపపాతకత్వవచనం ప్రాయశ్చిత్తవికల్పార్థం ॥ సమేత్యర్ధమితి తేషాం త్రైవార్షికం వ్రతం ॥ — ॥ ఉపపాతకాన్యాహ మనుః ॥ గోవధోఽయాజ్యసంయాజః పారదార్యాత్మవిక్రయాః । గురుమాతృపితృత్యాగస్స్వాధ్యాయాగ్న్యోస్సుతస్యచ ॥ పరివిత్తితానుజేనపరివేదనమేవచ । తయోర్దానంచకన్యాయాస్తయోరేవతుయాజనం॥ కన్యాయాదూషణంచైవ వార్ధుష్యంవ్రతలోపనం । తటాకారామదారాణామపత్యస్యచవిక్రియః ॥ వ్రాత్యతాబాన్ధవత్యాగోభృత్యాధ్యాపనమేవచ। భృతాచ్చా

ధ్యయనాదానమపణ్యానాంచ విక్రియః । సర్వాకరేష్వధీకారో మహాయంత్రప్రవర్తనం । హింసౌషధీనాంస్త్ర్యాజీవోభిచారోమూలకర్మచ ॥ ఇన్ధనార్థమశుష్కాణాం ద్రుమాణామవపాతనమ్ । ఆత్మార్థంచక్రియారమ్భో నిన్దితాన్నాదనంతథా ॥ అనాహితాగ్నితాస్తేయమృణానామనపక్రియా । అసచ్ఛాస్త్రాధిగమనం కౌశీలవ్యస్యచక్రియా ॥ ధాన్యకుప్యపశుస్తేయం మద్యపస్త్రీనిషేవణమ్ । స్త్రీశూద్రవిట్క్షత్రవధో నాస్తిక్యంచోపపాతకం ॥ — ॥ యాజ్ఞవల్క్యః ॥ లవణవిక్రయోవధజీవనహింసక్రియన్త్రవిధానశూద్రసేవ్యహీనసఖ్యహీనయోనినిషేవణానాశ్రమవాసపరాన్నపరిపుష్టతా సర్వాకరాధికారాసత్ప్రతిగ్రహాదీని ॥ — ॥ విష్ణుః ॥ అనృతవచనంసముత్కర్షే రాజగామిపైశున్యం గురోశ్చాలీకనిర్బన్ధఃఅభక్ష్యాణాంచభక్షణమిత్యాదీని ॥ — ॥ శంఖలిఖితౌ ॥ కృతఘ్నకూటవ్యవహారబ్రాహ్మణవృత్తిఘ్నమిథ్యాభిశంసి పతిత్యాగీత్యాది ॥ — ॥ వరాహపురాణే ॥ భూమిహరణపక్షచ్ఛేదకఇతి పక్షచ్ఛేదాచరణదోషాధిక్యం ప్రతిపాదితం విద్వద్బ్రాహ్మణ

పఙ్క్తిభేదాచరణవిషయమ్ ॥ అన్యథా పఙ్క్తిభేదాచరణదోషస్య ప్రకీర్ణ కత్వాత్ ॥ — ॥ స్మృత్యన్తరే ॥ విధవా దేవదాసీ వేశ్యావర్ధకీదాసీగమనా దీన్యుపపాతకానీతి ॥ సఙ్కలీకరణాన్యాహ ॥ —॥ మనుః ॥ ఖరాశ్వోష్ట్ర మృగేభానామజావికవధస్తథా । సఙ్కలీకరణం జ్ఞేయం మీనాహిమహిషస్య చ ॥ మలినీకరణాని ॥ — ॥ మనుః ॥ క్రిమికీటవయోహత్యా మద్యానుగత భోజనం । ఫలైధఃకుసుమస్తేయమధైర్యంచ మలావహం ॥ గోధాదిహననం చ ॥ అపాత్రీకరణాని ॥ — ॥ మనుః ॥ నిన్దితేభ్యోధనాదానం వాణిజ్యం శూద్రసేవనం । అపాత్రీకరణం జ్ఞేయమసభ్యస్యచభాషణం ॥ — ॥ జాతిభ్రంశకరాణి ॥ మనుః ॥ బ్రాహ్మణస్య రుజఃకృత్యాఘ్రాతిరఘ్రేయమద్య యోః । జైహ్మ్యంపుంసిచమైథున్యం జాతిభ్రంశకరం స్మృతం ॥ పశుగమనమ యోనౌ నిషేచనంచ ॥ అవశిష్టం సర్వం ప్రకీర్ణకశబ్దవాచ్యం ॥ — ॥ త థాచవిష్ణుః ॥ యదనుక్తం తత్ప్రకీర్ణకమితి ॥ ఏవం మూలవచనబోధితాని ప్రాయశ్చిత్తనిమిత్తభూతాని పాపాని నవవిధాని ॥ మహాపాతకాన్యతిపా

తకాన్యుపపాతకాని సంకలీకరణాని మలినీకరణాని అపాత్రీకరణాని జాతి
భ్రంశకరాణి ప్రకీర్ణకానీతి ॥ — ॥ యథాహవిష్ణుః ॥ పురుషస్య కామ
క్రోధలోభాఖ్యం రిపుత్రయం సుఘోరంభవతి । తేనాయమాక్రాంతో మ
హాపాతకాతిపాతకసమపాతకోపపాతకేషు ప్రవర్తతే । సఙ్కీర్ణకరణేషుమ
లినీకరణేషు అపాత్రీకరణేషు జాతిభ్రంశకరణేషు ప్రకీర్ణకరణేషుచేతి ॥ తా
నిచపాపాని ప్రత్యేకం ద్వివిధాని రహసికృతాని ప్రకాశకృతానిచేతి ॥ య
త్పాపం కర్తృవ్యతిరిక్తేన కేనచిదపి నజ్ఞాతంతద్రహస్యం ॥ తస్య ప్రాయశ్చి
త్తమపి రహస్యేవ కర్తవ్యం । తథాచయమహారీతౌ ॥ రహస్యే రహస్యం
ప్రకాశే ప్రకాశమితి ॥ రహస్యత్వాదేవ నాస్తిపరిషదనుమత్యపేక్షా । త
దాహతుర్బృహస్పతియాజ్ఞవల్క్యౌ ॥ — ॥ విఖ్యాతదోషఃకుర్వీత పర్షదో
ఽనుమతంవ్రతం । అనభిఖ్యాతదోషస్తు రహస్యవ్రతమాచరేదితి ॥ నచ పరిష
దంవినా వ్రతజ్ఞానాభావఇతి శఙ్క్యం ॥ శాస్త్రజ్ఞస్య స్వతస్తద్విజ్ఞానసం
భవాత్ । ఇతరేణాపి బుద్ధిమతా విద్వద్భ్యాం కేనచిద్వ్యాజేనావగంతుం

శక్యత్వాత్ ॥ రహస్యపాపం స్వల్పేనాపి జపాదినానివర్తతే॥ అతఏవప్రా
జాపత్యాదివ్రతానాం జపాదీనాంచ వ్యవస్థామాహ ॥ — ॥ మనుః ॥ ఏ
తైర్ద్విజాతయశ్శోధ్యా వ్రతైరావిష్కృతైనసః । అనావిష్కృతపాపాంస్తు
మన్త్రైర్హోమైశ్చ శోధయేదితి ॥ ప్రకాశకృతానాంతు పరిషదనుమత్యాప్రా
యశ్చిత్తం కార్యం ॥ విఖ్యాతదోషఃకుర్వీత పర్షదోనుమతంవ్రతమిత్యుక్త
బృహస్పతియాజ్ఞవల్క్యవచనాత్ ॥ — ॥ పరాశరః ॥ వేదవేదాఙ్గవిదుషాం
ధర్మశాస్త్రంవిజానతామ్ । స్వకర్మరతవిప్రాణాం స్వకంపాపం నివేదయేది
తి ॥ — ॥ మనుః ॥ ఖ్యాపనేనానుతాపేన తపసాధ్యయనేనచ । పాపకృ
న్ముచ్యతేపాపాత్తథాదానేనచాపది ॥ యథాయథానరోఽధర్మంస్వయంకృ
త్వానుభాషతే । తథాతథాత్వచేవాహిస్తేనాధర్మేణముచ్యతే ॥ యథాయ
థామనస్తస్య దుష్కృతంకర్మనిన్దతి । తథాతథా శరీరంహి తేనాధర్మేణము
చ్యతేఇతి ॥ — ॥ పరిషల్లక్షణమాహ ॥ మనుః ॥ దశావరావాపరిషత్త
త్రధర్మం ప్రకల్పయేత్ ॥ త్ర్యవరావాపి వృత్తస్థాతం ధర్మం నవిచాల

యేత్ ॥ త్రైవిద్యో హైతుక స్తర్కీ నైరుక్తో ధర్మపాఠకః । త్రయశ్చాశ్ర
మిణః పూర్వే పర్షద్దశావరా ॥ ఋగ్వేదవిద్యజుర్విచ్చ సామవేదవిదే
వచ । త్ర్యవరా పరిషజ్జ్ఞేయా ధర్మసంశయనిర్ణయే॥ ఏకోపి వేదవిద్ధర్మం యం
వ్యవస్యేద్విచక్షణః । సవిజ్ఞేయః పరో ధర్మో నాజ్ఞానాముదితోఽయుతైరితి ॥
— ॥ యాజ్ఞవల్క్యః ॥ చత్వారో వేదధర్మజ్ఞాః పర్షత్త్రైవిద్యమేవవా ।సా
బ్రూతే యం సధర్మస్స్యాదేకో వాధ్యాత్మవిత్తమ ఇతి ॥ — ॥ పరాశరః ॥చ
త్వారో వా త్రయో వాపి యం బ్రూయుర్వేదపారగాః । సధర్మ ఇతి విజ్ఞేయో నే
తరైస్తు సహస్రశః ॥ చత్వారో వా త్రయో వాపి వేదవంతోగ్నిహోత్రిణః ।
బ్రాహ్మణానాం సమర్థానాం పరిషత్సాభిధీయతే ॥ అనాహితాగ్నయో యే
న్యే వేదవేదాఙ్గపారగాః । పఞ్చత్రయో వా ధర్మజ్ఞాః పరిషత్సా ప్రకీర్తి
తా ॥ మునీనామాత్మవిద్యానాం ద్విజానాం యజ్ఞయాజినామ్ । వేదవ్రతే
షు స్నాతానామేకోపి పరిషద్భవేత్ ॥ ప్రమాణమార్గం మార్గన్తో యే ధ
ర్మం ప్రవదన్తి వై । తేషాముద్విజతే పాపం సద్భూతగుణవాదినామ్ ॥ య

థాత్మనిష్ఠితం తోయం మారుతార్కేణశుష్యతి । ఏవంపరిషదాదేశాత్తత్ర న
శ్యతిదుష్కృతమ్ ॥ నైవగచ్ఛతికర్తారం నైవగచ్ఛతిపర్షదమ్ । మారుతా
ర్కాగ్నిసంయోగాత్పాపం నశ్యతితోయవత్ ॥ అమేధ్యానితుసర్వాణి ప్ర
క్షిప్యంతేయథోదకే । తథైవకిల్బిషంసర్వం ప్రక్షిపేచ్ఛద్విజానలే ॥ యే ప
ఠంతి ద్విజా వేదం పఞ్చయజ్ఞరతాశ్చయే । త్రైలోక్యం తారయంత్యేతేప
ఞ్చేన్ద్రియరతా అపి ॥ ధర్మశాస్త్రరథారూఢా వేదఖడ్గధరా ద్విజాః । క్రీ
డార్థమపి యద్బ్రూయుస్సధర్మః పరమస్మృతః ॥ చాతుర్వైద్యోవికల్పీచ అ
ఙ్గవిద్ధర్మపాఠకః । వృద్ధాశ్చాశ్రమిణోముఖ్యాపర్షదేషా దశావరేతి ॥ చతు
ర్ణాం వేదానాం పారగశ్చాతుర్వైద్యః । వికల్ప్యాదిస్వరూపముక్తమం
గిరసా ॥ —॥ ధర్మస్య పర్షదశ్చైవప్రాయశ్చిత్తక్రియస్యచ । త్రయాణాం
యః ప్రమాణజ్ఞస్సవికల్పీభవేద్ద్విజః ॥ శబ్దేఛన్దసికల్పేచ శిక్షాయాంచసుని
శ్చితః । జ్యోతిషాంగణితేచైవ సనైరుక్తోఙ్గవిద్భవేత్ ॥ వేదవిద్యావ్రతస్నా
తః కులశీలసమన్వితః । అనేకధర్మశాస్త్రజ్ఞః పఠ్యతే ధర్మపాఠకః ॥ బ్రహ్మ

శర్వ్యాశ్రమాదూర్ధ్వం విప్రోయం వృద్ధ ఉచ్యత ఇతి । చాతుర్వైద్యత్వాద్యు
క్తవిశేషణవిశిష్టా గార్హస్థ్యాశ్రమవర్తినో దశసంఖ్యాకాః పరిషచ్ఛబ్దవా
చ్యాః ॥ యే చత్వారో వా త్రయో వాపీత్యాదిపక్షాః పూర్వముక్తాస్తే సర్వే
మహాపాపేభ్యోర్వాచీనవిషయాః ॥ యుగాన్తరవిషయా వా ॥ — ॥ య
థాహ దేవలః ॥ పాపానాం తారతమ్యేన విప్రాణాం గురులాఘవమ్ । ఏకో
వార్హతి తత్కర్తుమనూచానో హ్యనుగ్రహమ్ ॥ సుశాన్తానాం చ విదుషాం కలౌ
సంఘః ప్రశస్యతే । ధర్మజ్ఞా బహవో విప్రాః కర్తుమర్హన్త్యనుగ్రహమ్ ॥
స్నేహాద్వా యది వా లోభాద్భయాదజ్ఞానతోపి వా । కుర్వన్త్యనుగ్రహం యే
తు తత్పాపం తేషు గచ్ఛతి ॥ మర్షణేనుగ్రహః కార్యస్తత్రైవ శిశువృద్ధయోః ।
అతోన్యథా భవేద్దోషస్తస్మాన్నానుగ్రహీ భవేత్ ॥ — ॥ యత్తూక్తమంగిర
సా । పాతకేషు శతం పర్షత్సహస్రం మహదాదిషు । ఉపపాతకేషు పంచాశత్స్వ
ల్పే స్వల్పం తథా భవేదితి ॥ తదభ్యాసవిషయమ్ ॥ — ॥ అంగిరాః ॥ ఆర్తా
నాం మార్గమాణానాం ప్రాయశ్చిత్తాని యే ద్విజాః । జానంతోన ప్రయచ్ఛ

న్తి తే తేషాం సమభాగినః ॥ తస్మాదార్తం సమాసాద్య బ్రాహ్మణంతు విశేషతః। జానద్భిర్ధర్మశాస్త్రానాం నభావ్యంతు పరాఙ్ముఖైః ॥ అనర్థితైరనాహూతైరప్ర ష్టైశ్చైవసంసది। ప్రాయశ్చిత్తం నదాతవ్యం జానద్భిరపిసర్వథా॥ యత్పా ణ్యామార్ధ్రతేవిప్రే మ్రియమాణేజలాదిషు। తత్పుణ్యం కారితేపాపా త్ప్రా యశ్చిత్తైస్తుమానవే ॥ ప్రాయశ్చిత్తవిధానేన దుష్కృతాన్మోచయేన్నరమ్। ఇహాముత్రసుఖంవిందేద్విద్వాన్నాయుర్యశోబలమితి ॥—॥ విష్ణుః ॥ కర్తా రందేశకాలౌచ ప్రమాణంకారణంక్రియామ్। అవేక్ష్యచబలంచైవ ప్రా యశ్చిత్తంవదేద్బుధః ॥ శరీరబలమాయుశ్చ వయఃకాలంచకర్మచ। పరీక్ష్యధ ర్మవిద్బుద్ధ్యా ప్రాయశ్చిత్తం ప్రకల్పయేత్ ॥ ఊనైకాదశవర్షస్య పఞ్చవ ర్షాత్పరస్యచ। ప్రాయశ్చిత్తంచరేద్భ్రాతా పితా వాన్యస్సుహృజ్జనః॥—॥ విష్ణుః ॥ అశీత్యుత్తరవృద్ధోయః బాలోవాప్యూనషోడశః। ప్రాయశ్చిత్తార్ధ మర్హన్తి స్త్రీరోగావ్యాధితఏవచేతి ॥ నామధారకవిప్రాణాం పరిషత్త్వం నాస్తిత్యాహ ॥ —॥ పరాశరః ॥ అతఊర్ధ్వంతుయేవిప్రాః కేవలం నా

మధారకాః । పరివత్త్వం నతేష్వస్తి సహస్రగుణితేష్వపి ॥ అతః వర్ణితగుణ
వద్బ్రాహ్మణేభ్యః ఊర్ధ్వం తద్వ్యతిరిక్తాగుణరహితా ఇతియావత్ ॥ సఏవ ॥
సావిత్ర్యాశ్చైవగాయత్ర్యాస్సంధ్యోపాస్త్యగ్నికార్యయోః । అజ్ఞానాత్కృ
షికర్తారో బ్రాహ్మణా నామధారకాః ॥ యథా కాష్ఠమయో హస్తీ యథాచ
ర్మమయోమృగః । బ్రాహ్మణోహ్యనధీయానస్త్రయస్తేనామధారకాః ॥ ప్రా
యశ్చిత్తం ప్రయచ్ఛంతి యేద్విజా నామధారకాః । తేద్విజాః పాపకర్మాణ
స్సమేతా నరకం యయుః ॥ యయుః-యాంతీత్యర్థః ॥ సఏవ ॥ అవ్రతా నామ
మన్త్రాణాం జాతిమాత్రోపజీవినాం । సహస్రశస్సమేతానాం పరివత్త్వం
నవిద్యతే ॥ యద్వదన్తితమోమూఢా మూర్ఖాధర్మమతద్విదః । తత్పాపం శ
తధాభూత్వా తద్వక్తౄనధిగచ్ఛతి ॥ అజ్ఞాత్వాధర్మశాస్త్రాణి ప్రాయశ్చి
త్తం దదాతియః । ప్రాయశ్చిత్తీభవేత్పూతః కిల్బిషంపరిషద్వ్రజేత్ ॥ యద్వి
నా ధర్మశాస్త్రేణ ప్రాయశ్చిత్తంవిధీయతే । నతతశ్శుద్ధిమాప్నోతి ప్రాయ
[illegible] ॥ [illegible]నుమతేసితా ప్రాయశ్చిత్తంవినిర్దిశేత్ । ష్య

యామేవ న కర్తవ్యం కర్తవ్యా స్వల్పనిష్కృతిః ॥ — ॥ ప్రాయశ్చిత్తవిధాన స్థలమాహ ॥ ప్రాయశ్చిత్తం సదా దద్యాద్దేవతాయతనాగ్రతః । ఆత్మకృచ్ఛ్రం తతః కృత్వా జపేద్వై వేదమాతరమితి ॥ శైవస్య వైష్ణవస్య వా ఆయతనస్య పురతస్థిత్వా నిర్దేష్టవ్యం ॥ ఏతత్పుణ్యతీర్థాదేరుపలక్షణం ॥ దేవాలయే నదీతీరే శుచౌ దేశే సభాస్థలే । ఉపవిశ్య యథాశాస్త్రం ప్రాయశ్చిత్తం వినిర్దిశేదితి స్మృతేః ॥ ఏవం ప్రాయశ్చిత్తం నిర్దిశ్యానన్తరం నిర్దేష్టారస్సర్వేప్యాత్మశుద్ధ్యర్థం తత్తత్ప్రాయశ్చిత్తానుసారేణ కించిత్కృచ్ఛ్రం చరిత్వానన్తరం వేదమాతరం గాయత్రం యథాశక్తి జపేయుః ॥ — ॥ అంగిరాః ॥ ఉపస్థానం వ్రతాదేశశ్శ్రాద్ధ్యాశుద్ధిప్రకాశనమ్ । ప్రాయశ్చిత్తం చతుష్పాదం విహితం ధర్మకర్తృభిరితి ॥ — ॥ పరాశరః ॥ సచేలం వాగ్యతస్స్నాత్వా ఆర్ద్రవాసాస్సమాహితః । క్షత్రియో వాపి వైశ్యో వా పర్షదప్యుపతిష్ఠతి ॥ ఉపస్థాయ తతశ్శీఘ్రమార్తిమాన్ ధరణీంగతః । గాత్రైశ్చ శిరసా చైవ న చ కించిదుదీరయేత్ ॥ పాపం ప్రఖ్యాపయేత్పాపీ దత్వా ధేనుం తథా వృషం ।

తిసా్రధనార్థమేపాపె దత్వాప్రఖ్యాపయేన్నరః ॥ ద్విగుణవ్రతఆదిష్టేద్వి
గుణాదక్షిణాభవేత్ । యావద్వ్రతంతు కర్తవ్యం దక్షిణా తావతీభవేత్ ॥
విత్తశాఠ్యం నకుర్వీతస్తిద్రవ్యేఽఫలప్రదం । విజ్ఞాప్యపాపంసఖ్యానాంకిం
చిద్దత్వావ్రతంచరేదితి ॥ — ॥ దేవలః ॥ గన్ధాక్తతాః పఞ్చగవ్యం తాం
బూలాదికుశాన్యపి । బ్రాహ్మణాన్వేదసమ్పన్నానానయిత్వానదీతటం ॥ గ
త్వాసర్వైన్సమాలోచ్య బంధుభిస్సహపార్థివ । తైరనుజ్ఞామవాప్యాథ ప్ర
తిపత్యయథాక్రమం ॥ మలాపకర్షణంకృత్వా నిత్యకర్మసమాప్యచ । పుం
డ్రాదికం తతోధృత్వా దర్భపాణిర్జితేన్ద్రియః ॥ చతుర్వింశతివిప్రాన్వా వేద
శాస్త్రపరిష్కృతాన్ । అష్టాదశద్వాదశ వా పర్షదర్థేనియోజయేత్ ॥ స్నా
పయిత్వా తతస్సమ్యక్పర్షదంవిధిపూర్వకమ్ । ఉపవేశ్య శుచౌదేశే తదగ్రి
ప్రాఙ్ముఖశ్శుచిః ॥ ఉపవిశ్యశుచౌసమ్యక్ప్రాణాయామత్రయంచరేత్ । పు
ణ్యాహవాచనంకుర్యాత్తైనతోయేనమార్జయేత్ ॥ నాన్ద్యాహ్వానం తతఃకు
[illegible] దేశకాలౌ చకీర్తయేత్

ప్రాయశ్చిత్తమహంకుర్యాం ధర్మశాస్త్రానుసారతః । ఇతిసంకల్ప్యవిధివద్గన్ధ
పుష్పాక్షతైర్ముదా ॥ అభ్యర్చ్యపర్షదంసమ్యఙ్నారాయణమనుస్మరన్ । పరి
షద్దక్షిణాంబద్ధ్వా స్వవస్త్రేణాక్షతైస్సహ ॥ సమస్తసమ్పదిత్యాది వాక్యం
పౌరాణికం పఠన్ । త్రిఃపరిక్రమ్యయత్నేన ప్రణమ్యోత్థాయదండవత్ ॥
తదగ్రే దక్షిణాం స్థాప్య తతోవిజ్ఞాపయేత్సుధీః । యోమేసమ్భావితోదోషా
స్తన్నిరాసార్థనిష్కృతిమ్ ॥ కరిష్యఇతివిజ్ఞాప్య తత్సభాసన్నిధౌ వసేత్ । స
భాపి తాంతుసంగృహ్య తేనవిజ్ఞాపితంవచః ॥ శ్రుత్వావిప్రాన్ సప్తపంచ
త్రీన్వాపి విసృజేన్ముదా । పూర్వోక్తదక్షిణాం దత్వా ప్రేషయేదనువాద
కమ్ ॥ ప్రేషయంత్వితితానుక్త్వా స్మరేన్నారాయణంవిభుమ్ । తేష్వేకంవి
దుషంశాంతమనువాదార్థమాదరాత్ । దక్షిణాం బహుశోదత్వా ప్రేషయే
యుర్ద్విజోత్తమాః ॥ సోపిస్నాత్వా దర్భపాణిః కర్తారమనుబోధయేత్ । త
ద్గోత్రనామనక్షత్రమనూచ్యార్యోపదేశయేత్ । తత్సర్వమనువాదాన్సుశ్రు
త్వాశక్త్యం సమాచరేత్ ॥ హిరణ్యస్నానరూపేణ ప్రాయశ్చిత్తం విశోధ

నమ్ । ప్రాచ్యాజ్ఞవపనంకృత్వా దన్తధావనపూర్వకమ్ ॥ దశస్నానాని కృత్వాదౌ తత్తన్మన్త్రైః పృథక్పృథక్ । కృత్వా ప్రాచ్యాజ్ఞగోదానం శాలాహోమం తతఃపరమ్ ॥ నాన్దీశ్రాద్ధం వైష్ణవాఖ్యం పఞ్చగవ్యమనన్తరమ్ । శాలాహోమఃపునఃకార్యఉత్తరాఖ్యోవిచక్షణైః ॥ నాందీశ్రాద్ధం వైష్ణవాఖ్యముదీచ్యాజ్ఞం సమాచరేత్ । పునర్గోదానకృత్కర్తా దశదానమనుక్రమాత్ ॥ భూరిదానంతతఃకృత్వా బ్రాహ్మణాన్భోజయేత్సుధీః । ఏవం కుర్యాద్ద్విజో యస్స సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ —— ఇతి ప్రమాణవచనాని ——

అథ సర్వప్రాయశ్చిత్తం నిరూప్యతే తస్యానుక్రమణికా

ఆదౌ తూష్ణీం సచేలస్నానం । పుణ్యాహవాచనం । తతో మహాసంకల్పః । మృత్తికాస్నానమ్ । పరిషదుపస్థానమ్ । పరిషదోనుయోగః । కర్తుః స్వముఖాం ప్రతి విజ్ఞాపనమ్ । సభాయాం విజ్ఞాపితపాపానాం పుస్తకవాచన పూర్వకం ప్రాయశ్చిత్తనిరూపణమ్ । పరిషన్నియోగేన విధాయకపరణమ్ ।

విధాయకం ప్రతి పరిషద్వచనమ్ । పరిషద్విధాయకనియోగానువాదక
వరణమ్ । తతోనువాదకం ప్రతివిధాయకవచనమ్ । కర్తారం ప్రత్యనువా
దకవాక్యమ్ । అనువాదకోక్తార్థే పరిషద్విధాయకానుమోదనమ్ । కర్త్రా
తస్యాభ్యుపగమః । వ్రతసంకల్పః । వపనవిధిః । స్నానమ్ । దన్తధావనమ్ ।
దశవిధస్నానాని । నాన్దీశ్రాద్ధమ్ । వైష్ణవశ్రాద్ధమ్ । ప్రాచ్యాంగగో
దానమ్ । పూర్వశాలాగ్నిహోమః । పంచగవ్యహోమః । పంచగవ్యప్రాశ
నమ్ । వ్రతగ్రహణమ్ । కృచ్ఛ్రాచరణమ్ । ఉదీచ్యాంగగోదానమ్ । ఉదీ
చ్యాంగశాలాగ్నిహోమః । నాన్దీశ్రాద్ధమ్ । వైష్ణవశ్రాద్ధమ్ । దశదా
నాని । నిరీక్షితాజ్యదానమ్ । శ్రీమూర్తిదానం । భూరిదానం । బ్రా
హ్మణభోజనం । ఆశీర్వాదగ్రహణం । విష్ణోర్పణం । ఇత్యనుక్రమః ॥—॥
తత్ప్రకారః క్రమేణోచ్యతే ॥ తత్రాబ్దసార్ధాబ్దత్ర్యబ్దషడబ్దషడ్గుణితష
డబ్దాదివ్యవస్థా ప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయాశ్చ పూర్వముక్తాః ।
తత్ర త్రింశత్కృచ్ఛ్రమబ్దం । పంచచత్వారింశత్కృచ్ఛ్రం సార్ధాబ్దం ।

నవతికృచ్ఛ్రం త్ర్యబ్దం । అశీత్యుత్తరశతకృచ్ఛ్రం షడబ్దం । అశీత్యుత్తరస
హస్రకృచ్ఛ్రం షడ్గుణిత షడబ్దం । కృచ్ఛ్రం ప్రాజాపత్యమితిపర్యాయా
కృచ్ఛ్రేగవాదయస్తన్నిష్క్రియరజత నిష్కతదర్ధ తత్పాదాదయః । ప్ర
త్యామ్నాయాః ॥—॥ తత్ర సామగ్రీపరికల్పనం । ఫల తాంబూలగంధపు
ష్పధూపదీపాః । పంచగవ్యాని । మృద్భస్మగోమయదూర్వాతిలాః । సమి
ద్భాగః । హోమార్థం ఘృతం । పరిషద్దక్షిణాది । పూర్వోత్తరాంగగోదా
న నాన్దీశ్రాద్ధ వైష్ణవశ్రాద్ధ దశదాన నిరీక్షితాజ్యదాన శ్రీమూర్తిదా
న భూరిదాన బ్రాహ్మణభోజనోపయోగి ద్రవ్యాణీతి ॥**********

అథ ప్రయోగః ॥ ప్రాయశ్చిత్తి ప్రాతస్స్నాత్వా నిత్యకర్మనిర్వర్త్య
ప్రాయశ్చిత్తోపయోగిద్రవ్యజాతం పరికల్ప్య స్నానద్రవ్యాణ్యాదాయబ్రా
హ్మణానాహూయ దేవాలయే నదీతీరే శుచౌదేశే బ్రాహ్మణసభాయాంవా
ఉపవిశ్య మహాపాపే తిస్రోధేనూర్వృషభంచసమర్ప్య దశద్వాదశాదీన్
బ్రాహ్మణాన్ ఉపపాతకేతు ఏకాంధేనుం వృషభంచ దత్వా త్రిచతురాది

బ్రాహ్మణాన్ పరిషత్త్వేన నియోజ్య గన్ధపుష్పాక్షతాదిభిరభ్యర్చ్య స్థాపయేత్ ।
స్వయం కర్తుమశక్తశ్చేత్ పరిషత్సన్నిధౌ సర్వప్రాయశ్చిత్తకర్తృకలాపవి
ధానవిచక్షణమముకశర్మాణమాచార్యం త్వాంవృణేఇతి కారయితారం వృ
త్వా బ్రాహ్మణైః పుణ్యాహం వాచయిత్వా త్రిః ప్రాణానాయమ్య దేశకా
లౌ సంకీర్త్య అముకగోత్రస్యాముకనక్షత్రేఽముకరాశౌ జాతస్యాముకనామ
ధేయస్య మమ జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం సమ్భావితసమ
స్తపాపనిరాసార్థం నిత్యకర్మానుష్ఠానయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థమిష్టదేవతాప్రీత్య
ర్థంచ సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యమాణః మదీయం పాపజాతం పరిషదగ్రే
నివేదయితుకామః తద్యోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం మలాపకర్షణస్నానమహంకరిష్యే
ఇతిసంకల్ప్య సచేలం తూష్ణీంస్నాత్వా పుండ్రాదికం ధృత్వా శక్తశ్చే
దార్ద్రవాసాస్సభాంతికం గత్వా మహాసంకల్పముక్త్వా ఏవంగుణత్యాదిశుభ
తిథౌ అముకగోత్రస్యాముకనక్షత్రేఽముకరాశౌ జాతస్యాముకనామధేయ
స్య మమ జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం మధ్యవర్తిని కాలే ఇ

(పూర్వజన్మని జన్మాన్తరేషుచ బాల్యకౌమారయౌవనవార్ధకేషు| జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసు| కామక్రోధలోభమోహమదమాత్సర్యైః|మనోవాక్కాయకర్మభిః|త్వక్చక్షుశ్శ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణైర్వాక్పాణిపాదపాయూపస్థైః|సమ్భావితానాం) ప్రకాశకృతబ్రహ్మహత్యాసురాపానస్వర్ణస్తేయగుర్వంగనాగమనరూపమహాపాతకచతుష్టయవ్యతిరిక్తానాం|అతిదిష్టమహాపాతకరూపాత్మకాతిదిష్టమహాపాతకవ్రతాత్మకాతిదేశికాతిపాతకానాం మహాపాతకసమరూపపాతకానాముపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానామపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరణానాం ప్రకీర్ణకానాంరహసికృతమహాపాతకాదిప్రకీర్ణకాన్తానాం అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం అజ్ఞానతోభ్యస్తానాం జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం జ్ఞానతోభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చాత్యంతాభ్యస్తానాం నిరన్తరాభ్యస్తానాం చిరకాలాభ్యస్తానాం నవవిధానాం బహూనాం పాపానాం మధ్యే మయాకృతానాం సర్వేషాం పాపానాం నిరాసార్థమిష్టదేవతాప్రీత్యర్థం నిత్యకర్మానుష్ఠానయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం చపరివదుపస్థానపూ

ర్వకం పరిషదుపదిష్టం ప్రాయశ్చిత్తం ధర్మశాస్త్రోక్తమార్గేణ శక్త్యప్రత్యా
మ్నాయరూపేణాహం కరిష్యే ఇతి సంకల్పయేత్ । పుత్రాదిః ప్రతినిధిశ్చే
త్ మమ పిత్రాదేర్జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృతీత్యాది వదేత్ । శ్రౌతస్మార్తా
ధానాంగేతు ప్రాయశ్చిత్తే నిరాసార్థమిత్యంతే అగ్నిపరిచరణే అధికారా
ర్థం అగ్నివిచ్ఛేదదోషనిరాసార్థంచ ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యేఇతివదేత్ । త
త్తదేకపాపేతు మయాకృతస్యాముకవధస్యాముకభక్షణస్యాముకాగమ్యాగ
మనస్యవా ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ఇతి ప్రాక్కృతమేవ తత్తన్నిర్దిశేత్ । న
తు జన్మాభ్యాసాదిత్యాదికం వదేత్ । తతఏతత్ప్రాయశ్చిత్తాఙ్గత్వేన మృత్తి
కాస్నానమహం కరిష్యేఇతి సఙ్కల్ప్య మృత్తికాస్నానం విధివద్విధాయా
పఉపస్పృశ్య శక్తశ్చేదార్ద్రవాసాస్సభాం గత్వా గన్ధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య
ప్రాయశ్చిత్తార్థముద్దిష్టదేయద్రవ్యచతుర్థాంశం చేలాంచలేన బద్ధ్వా పు
ష్పాక్షతపాణిస్సన్ ॥ నమస్సకలకల్యాణదాయినేబ్రహ్మరూపిణే । సదసే స
ర్వపూజ్యాయ దుష్కృతారణ్యవహ్నయే ॥ నమస్తసమ్పదిత్యాది పఠా

ణికమన్త్రముచ్చరన్ పరిషదం త్రిఃప్రదక్షిణీకృత్య నమోమహద్భ్యఃనమ స్సదసఇత్యాది శ్రౌతమన్త్రముచ్చరన్ దండవత్ప్రణమ్యోత్థాయాంజలింబద్ధ్వా ॥ సర్వధర్మవివేక్తారో గోప్తారస్సకలాద్విజాః । మమ దేహస్య సంశుద్ధిం కుర్వంతుద్విజసత్తమాః ॥ మయాకృతంమహాఘోరంజ్ఞాత్వాఽజ్ఞాత్వా చకిల్బిషం । ప్రసాదఃక్రియతాంమహ్యాం శుభానుజ్ఞాం ప్రయచ్ఛత ॥ పూజ్యైఃకృతపవిత్రోహం భవేయం ద్విజసత్తమైః ॥ అనుగృహ్ణంతుమాందీనం భవన్తోధర్మవిత్తమాః । ఇతిసమ్ప్రార్థ్య ప్రాయశ్చిత్తార్థం పరికల్పితద్రవ్యమధ్యే చతుర్థాంశం పరిషద్దక్షిణాత్వేనదద్యాత్ ॥ తతః పరిషద్వాక్యం ॥ (కింతేకార్యం కిమర్థంవాప్యస్మాన్త్వంగయసేద్విజ । అత్రనో బ్రూహిసత్యేన సత్యంహిపరమాగతిః ॥ సత్యేనద్యోతతేసూర్యస్సత్యేన ద్యోతతేశశీ । సత్యేనద్యోతతేవహ్నిస్సత్యేసర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ ॥ అస్మాకంచైవసర్వేషాంసత్యమేవ పరంబలమ్ । యదివక్ష్యసి సత్యంత్వం నియతంప్రాప్స్యసేశుభం ॥ యద్యాగతోస్యసత్యేన నత్వం శుద్ధ్యసికర్హిచిత్ । ఇత్యుక్త్వా కింతేకార్యం మి

ధ్యాహావాదీన్సత్యమేవ వదేతిబ్రూయాత్ ॥ తతో యజమానః పరిషదను
జ్ఞాతగప్రాంజలిః ప్రహ్వస్తిష్ఠన్ విజ్ఞాపయేత్ ॥—యజమానవాక్యం॥ అశే
షె హేపరిషత్ భవత్పాదమూలే మయా సమర్పితామిమాం సౌవర్ణీమల్పీ
యసీమపి పరిషద్దక్షిణాం యథోక్తదక్షిణాత్వేన స్వీకృత్య మదీయాం విజ్ఞాప
నామవధార్య మామనుగృహ్య సర్వస్మాదేనసస్సముద్ధరేతి పునః ప్రణ
మ్యోత్థాయ ॥ అముకగోత్రస్యాముకనక్షత్రేఽముకరాశౌ జాతస్యాముకశా
ఖాధ్యాయినోఽముకనామధేయస్య మమ జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణ
పర్యన్తమిహజన్మని జన్మాన్తరేషుచ బాల్యకౌమారయౌవనవార్ధకేషు (జాగ్ర)
త్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయకర్మభిః కామక్రోధలోభమోహ
మదమాత్సర్యైః త్వక్చక్షుశ్శ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణైః వాక్పాణిపాదపాయూపస్థైః
కామతోఽకామతస్స్వతఃపరప్రేరణయా వా సమ్భావితానాం ప్రకాశకృత
మహాపాతకచతుష్టయవ్యతిరిక్తానామతిదిష్టమహాపాతకరూపత్వాదాతిదేశిక
రూపాణాం మహాపాతకిసంసర్గిత్వోపదేష్టృత్వానుగ్రాహకత్వానుమన్తృత్వ

ప్రయోజకత్వపారిత్యాహకత్వాద్యతిపాతకానాం| అతిదిష్టమహాపాతకవర్తిత
త్వాదాతిదేశికరూపాణాంయాగస్థక్షత్రియవైశ్యవధావిజ్ఞాతగర్భవధాత్రిగో
త్రస్త్రీవధఋతుమతీసురుమతీ సగోత్రస్త్రీదీక్షితస్త్రీవధాద్యతిపాతకానాంచ
గుర్వధిక్షేపవేదనిన్దాసుహృద్వధాధీతనాశనాదిరూపబ్రహ్మహత్యాసమపాత
కానాం| ఉత్కర్షానృతభాషణకళంజాదినిషిద్ధభక్షణరజస్వలాముఖాస్వాదన
కూటసాక్షిత్వసుహృద్ద్వేషకరణాది రూపసురాపానసమపాతకానాం| అశ్వర
త్నమనుష్యస్త్రీ గోభూహరణనిక్షేపరజతహరణాదిరూపస్వర్ణస్తేయసమపా
తకానాం| సఖిపత్నీసుతపత్నీకుమారీసగోత్రాన్త్యజాశూద్రస్త్రీసామాన్యనృ
పపత్నీగమనాదిరూపగురుతల్పసమపాతకానాం| సామాన్యగోవధవ్రాత్యతా
సామాన్యసువర్ణస్తేయఋణానపాకరణానాహితాగ్నితాపణ్యవిక్రియప
రివేదనభృతకాధ్యయనభృతకాధ్యాపనపారదార్యవార్ధుష్యలవణవిక్రయలవ
ణస్తేయస్త్రీశూద్రవిట్క్షత్రియవధనిన్దితార్థోపజీవననాస్తిక్యవ్రతలోపసుతవి
క్రియాధాన్యకుప్యపశుస్తేయాయాజ్యయాజనపితృమాతృసుతత్యాగతటాకా

రామవిక్రయకన్యావిక్రయపరివిత్తిపరివేత్తృయాజనపరివేదకకన్యాప్రదాన
కౌటిల్యవ్రాత్యాత్మార్థపాకక్రియారమ్భమద్యపస్త్రీనిషేవణస్వాధ్యాయాగ్నిసుత
త్యాగబాన్ధవత్యాగేన్ధనార్థాశుష్కద్రుమచ్ఛేదన గ్రామచ్ఛేదనస్త్రీవిత్త
జీవనహింసాజీవనౌషధజీవనహింస్రయన్త్రవిధానతద్ధారణవ్యసనపరతన్త్ర
తాత్మవిక్రయశూద్రప్రేష్యత్వహీనసఖ్యహీనయోనినిషేవణానాశ్రమవాస
పరాన్నపరిపుష్టతాసచ్ఛాస్త్రాభిరతత్వభార్యావిక్రయాదిరూపోపపాతకా
నాం। అజావిఖరోష్ట్రాశ్వమృగేభమీనాహిమహిషవధాదిరూపసఙ్కలీకర
ణానాం। క్రిమికీటపక్షివధమద్యానుగతద్రవ్యభోజనఫలైధఃకుసుమస్తేయాది
రూపమలినీకరణానాం। నిన్దితధనాదాన కుసీదజీవనాసత్యభాషణ
శూద్రసేవాదిరూపాపాత్రీకరణానాం। మద్యగన్ధాఘ్రాణబ్రాహ్మణపీడనపుం
మైథునాదిరూపజాతిభ్రంశకరాణాం। విహితకర్మత్యాగనిషిద్ధకర్మాచరణషోడ
శకర్మానాచరణశ్రౌతస్మార్తకర్మరాహిత్యమాతాపిత్రాచార్యాదిశుశ్రూషారా
హిత్యదర్శమహాలయసంక్రాన్తివ్యతీపాతాష్టకాలభ్యయోగగజచ్ఛాయాదిశ్రా

ర్ధవిస్మరణవ్రాత్యవార్ధుషికనిన్దితక్లీబకుష్ఠ్యన్నయత్యన్నయతిపక్వాన్నయతిపా
త్రస్థాన్నయతిస్పృష్టాన్నయతిదాపితాన్నకర్మత్యాగ్యన్నపతితాన్నపతితప
క్వాన్నపతితదాపితాన్నపతితనిరీక్షితాన్నపతితసంస్పృష్టాన్నపతితపఙ్క్త్య
న్నగణాన్నగణకాన్నగాయకాన్నగ్రామయాజకాన్నదేవలకాన్నజ్యౌతిషి
కాన్నచికిత్సకాన్నరాజాన్నరాజపురోహితాన్నరాజభృత్యాన్నశూద్రాన్న
శూద్రదృష్టాన్నశూద్రస్పృష్టాన్నశూద్రానుగతాన్నశూద్రప్రేరితాన్నదే
వతానర్పితాన్నబ్రాహ్మణజాత్యాద్యాశౌచాన్నబంధుమేళనోచ్ఛిష్టాన్నబ్రా
హ్మణభుక్తశేషాన్నదేవబ్రాహ్మణనిన్దకాన్నసదాభిశస్తాన్నపరిచితాన్నశజిర
తాన్నఛ్ఛర్దితాన్నరసనాళపక్వాన్నాపక్వతండులాన్నశైవశాక్తేయపాశుపత
పాషండాద్యన్నమహాపురుషార్పితాన్నభూతప్రేతపిశాచోద్దిష్టాన్నబలిప్ర
దానాన్ననీరాజితాన్నమాంసపాకభాండపక్వాన్నశావసూతకిస్పృష్టభాండ
పక్వాన్నవిణ్మూత్రకేశాస్థికీటమక్షికాదూషితాన్నసూతికారజస్వలాశూ
ద్రాదిభుక్తశిష్టాన్నశ్రాద్ధశిష్టాన్నజైనాన్నతురుష్కాన్నకారాగృహాన్నపరా

న్నభోజనవామహస్తాన్నభోజనవటతిందుకాశ్వత్థాదినిషిద్ధపత్రభిన్నకాం
స్యపాత్రతామ్రాలాబూదారుపాషాణమృత్పాత్రభోజనభూభాజనభోజ
నాపాఙ్క్తేయపఙ్క్తిభోజనాతిథిరాహిత్యభోజనదివా ద్వివారభోజనాకాల
భోజనైకాదశ్యన్నభోజనచతుర్దశ్యష్టమీదివాభోజనదశమీద్వాదశీపర్వకాల
భానువారరాత్రిభోజనగ్రహణకాలాన్నభోజనానాచమనాన్నభోజనరజ
స్వలాచండాలాదివాక్యశ్రవణకాలికభోజనదగ్ధపర్యుషితపూతిగంధోచ్ఛిష్ట
భోజనదమ్పతిభుక్తశిష్టాన్నభోజనవామహస్తైకహస్తోదకపానపీతశేషోదకపా
నవర్షధారాజలపరదత్తజలపానచండాలకారిత వాపీకూపతటాకోదకస్నాన
పానాన్యకారితప్రపాజలపానకరమథితతక్రపానఖరోష్ట్రవిడ్వరాహగర్దభ
క్షీరపానవివత్సానిర్దశాహగోక్షీరపానస్తన్యపానదీపోచ్ఛిష్టాభ్యంగోచ్ఛిష్టతై
లపానరాత్రికాలతైలపానశుకపికకాకగృధ్రమయూరటిట్టిభభరద్వాజాద్య
భక్ష్యభక్షణోద్ధృతసారపిణ్యాకభక్షణవృథాకృసరాన్నయావకపాయసాపూ
పభక్షణహస్తదత్తశాకాదిభక్షణశ్వేతబృహతీశ్వేతవృన్తాకవర్తులాలాబురక్త

శిగ్రురక్తమూలకశ్లేష్మాతకకతకకాళింగబిల్వోదుమ్బరశలాటుభక్షణచ్ఛర్దిరే
తోవిణ్మూత్రభక్షణశివశక్తిసూర్యనిర్మాల్యభక్షణవిధిరహితపశుమాంసభక్ష
ణకళంజభక్షణవిడ్వరాహగ్రామకుక్కుటనిషిద్ధమత్స్యమాంసభక్షణశూద్ర
పక్వభక్షణగోమాంసగన్ధాఘ్రాణసన్ధ్యాకాలసల్లాపతామ్బూలచర్వణభోజన
మైథుననిద్రాదిపారవశ్యోదయాస్తమయస్వాపదివాస్వాపదివాస్వస్త్రీసఙ్గమన
నటబురుడమేదమ్లేచ్ఛతున్నవాయరథకారధ్వజకారలోహకారరజకకారుస్త్రీ
కులటావేశ్యాదాసీవృద్ధావిధవాగర్భిణీప్రవ్రజితాన్త్యజాతిస్త్రీసాధారణస్త్రీ
గమనాన్యావరుద్ధస్త్రీగమనతిర్యగ్యోనిగమనముఖమైథునగుదమైథున పుంసి
మైథునసాభిలాషపరస్త్రీనిరీక్షణ మిథునీభూతస్త్రీనిరీక్షణ యోనినిరోధనన
గ్నస్నానాశుద్ధచేలస్నానసంక్రాన్త్యమావాస్యావ్యతీపాతాలభ్యయోగప్ర
భృతిశ్రాద్ధార్హకాలనిషిద్ధదినతైలాభ్యంజనస్నానగ్రహణాదిపుణ్యకాలస్నా
నదానరాహిత్యపుణ్యకాలోష్ణోదకస్నానాశుద్ధజలస్నానామన్త్రికస్నానస
న్నిహితతీర్థోల్లంఘనస్వగ్రామదేవోత్సవాదర్శనతత్తదుత్సవజనపదగ్రామకు

లా చారోల్లంఘనగుర్వాచార్యవిప్రశ్రోత్రియాహితాగ్నినృపచ్ఛాయోల్ల
ఙ్ఘన । గురువిషయాహంకారహుంకారవాదబ్రాహ్మణహుంకారతిరస్కారప
రాజయప్రాపణతాడనార్థదండోద్యమనపరతాడనపరభర్త్సనానపరాధభా
ర్యాదాసీభృత్యతాడనగురుబ్రాహ్మణదూషణ కన్యావిఘ్నకరణవివాహయో
గ్యవరదూషణ దేవతాగుర్వాచార్యబ్రాహ్మణాదినిన్దాశ్రవణప్రతిగ్రహపరా
ఙ్ముఖబ్రాహ్మణనిన్దనవేదశాస్త్రనిన్దనపరోపతాపకరణ వాక్పారుష్య దండపా
రుష్యపరమర్మోద్ఘాటనసూచకత్వదేవతాచార్యస్వామిసుహృన్మిత్రభార్యాదివ
ఞ్చనక్షత్రియవైశ్యాదిహీనవర్ణాభివాదన చార్వాకపాషండాదిపూజితదేవ
తాభివందనఖరోష్ట్రయుక్తయానారోహణ సాక్షాత్ఖరోష్ట్రానడుదారోహ
ణోన్నతవృక్షారోహణాసహాయారణ్యమార్గగమనసాఖిలావవివదర్శనదుర్మ
రణసంకల్పేంద్రియానియమనరథ్యా వాపీకూపతటాకదేవాలయవృక్షచ్ఛా
యాగృహాంకణగోష్ఠబృన్దావనజలాశయనదీపాత్రనక్షీకకృషిస్థలకటాదిరె
తోవిణ్మూత్రోత్సర్జనతిష్ఠన్మూత్రోత్సర్జనకచ్ఛరాహిత్యద్వికచ్ఛత్వకౌపీనపుచ్ఛా

దికృతకచ్ఛకత్వమలినవస్త్రధారణశస్త్రధారణపాకభేదపఙ్క్తిభేదాచరణ
స్వోదరపూరణసద్వృత్తిపరిత్యాగక్షత్రియాదివృత్తిద్రవ్యార్జనాన్యాయార్జిత
ద్రవ్యజీవన స్వయం హలవృత్తిజీవనపరోపకారనాశనతృణగుల్మలతాదినా
శనచండాలస్పర్శనసమ్భాషణతురుష్కాదిమధ్యనివాసమ్లేచ్ఛద్రవ్యఫలభో
గయాచనశూద్రార్థశ్రీమన్త్రజపహోమకరణరుద్రజపాగమమన్త్రజపతీ
ర్థాటనస్నానకరణాదినాన్ధకృపణోపేక్షణముష్టిమాత్రతిలకాష్ఠాయసతూ
లాదినానాదుష్ప్రతిగ్రహానియమరహితవేదపారాయణాధ్యయనాధ్యాపన
వ్యవహారపక్షపాతసాధారణబ్రాహ్మణగృహసీమానుకూలకుల్యా తటాకవా
పీకూపాద్యపహరణమనుష్యపశుపక్షిబన్ధన శీతవాతచోరవ్యాఘ్రవ్యాధవ్యా
ఘ్యాద్యుపద్రుతగవాదిదుఃఖానివారణానగ్నాసనశయనప్రశానాకాలదన్త
ధావనాకాలక్షౌరకరణమిత్రద్రోహాదికరణపరమాత్మస్మరణరాహిత్యాది
రూపప్రకీర్ణకానాం। రహసికృతమహాపాతకాదిప్రకీర్ణకానాం। అజ్ఞానత
స్సకృత్కృతానామజ్ఞానతోభ్యస్తానాం జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం జ్ఞాన

ప్రాయశ్చిత్తవిధాయకపరణమ్

తో భ్యస్తానామజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చాత్యన్తాభ్యస్తానాం నిరన్తరాభ్యస్తానాం చిరకాలాభ్యస్తానాం నవవిధానాం బహూనాం పాపానాం మధ్యే మయా కృతానాం సర్వేషాం పాపానామపనోదకం ప్రతిపదోక్తం తత్తత్ప్రాయశ్చిత్తం ప్రాతస్స్వీకరూపేణ కర్తుమసమర్థస్యాముకగోత్రాదేర్మమ సకలపాపాపనోదకమేకవిధం ప్రాయశ్చిత్తం ధర్మశాస్త్రపర్యాలోచనయానిశ్చిత్యోపదిశ్యానుగృహ్యాముకగోత్రాదికం మాం సర్వస్మాదేనసస్సముద్ధరేతి విజ్ఞాప్య పునః ప్రణమేత్ ॥ తతః పరిషదపి యజమానవిజ్ఞాపనామాకర్ణ్య తత్సమర్పితాం పరిషద్దక్షిణాం స్వీకృత్య ధర్మశాస్త్రాణి పర్యాలోచ్యైకవిధం ప్రాయశ్చిత్తంనిర్ణీయ నిర్ణీతం ప్రాయశ్చిత్తం విధాయకముఖేన విధాతుం అస్మిన్ చికీర్షితే ప్రాయశ్చిత్తస్థానే భవద్భిర్విధాయకైర్భవితవ్యమ్ ॥ భవంతోప్యశేషపరిషదనుజ్ఞయా తథైవాఙ్గీకృత్య మాం ప్రత్యుపదిశంత్వితి దక్షిణాదానపూర్వకం యజమానేన సప్తపంచత్రిన్వావిదుషావిధాయకాన్వరయిత్వా తాన్ ప్రత్యేవం వదేత్ ॥ — ॥ పరిషద్వాక్యపరిహారః ॥ —

భోభో విద్వాంసో విధాయకా ఇదానీమస్మద్దక్షిణా సమసంఖ్యాకదక్షిణాం స్వీకృత్యాఽముకగోత్రేణాముకనక్షత్రేఽముకరాశౌ జాతేనాముకశాఖాధ్యాయినాముకనామధేయేనానేన యజమానేనాస్మత్సన్నిధౌ విజ్ఞాపితానాంజన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృతీత్యారభ్యబహూనాం పాపానామిత్యన్తం పూర్వోక్తముక్త్వా ఏతేషాం మధ్యేస్వసమ్భావితానాం సర్వేషాం పాపానామజ్ఞానతస్సకృత్కరణే షడబ్దప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రాత్మకం సర్వప్రాయశ్చిత్తముపనోదకం భవతి। అజ్ఞానతోఽభ్యాసే జ్ఞానతస్సకృత్కరణే చద్విగుణం జ్ఞానతోఽభ్యాసే త్రిగుణం అత్యన్తాభ్యాసే చతుర్గుణం నిరన్తరాభ్యాసే పంచగుణం చిరకాలాభ్యాసే షడ్గుణం తదేవం షడ్గుణితషడబ్దకృచ్ఛ్రరూపం అశీత్యధికసహస్రసంఖ్యాకప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రాత్మకం సర్వప్రాయశ్చిత్తం భవత్యుత్తమాధికారిణః మధ్యమాధికారిణస్తు ఏతదేవద్విగుణం సత్ షష్ట్యుత్తరశతాధికద్విసహస్రసంఖ్యాకప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రాత్మకం భవతి। అధమాధికారిణస్తు త్రిగుణితం సత్ చత్వారింశదుత్తరత్రిశతాధికత్రిసహస్రసంఖ్యాక ప్రాజాపత్య

కృచ్ఛ్రాష్టకం ప్రాయశ్చిత్తం సాపాపనోదకం భవతీతి సర్వసభానిర్ణయః॥
అస్య కృచ్ఛ్రస్య సాక్షాన్ముఖ్యాచర్యయా కర్తుమశక్యత్వే తత్ప్రత్యామ్నా
యగోదానతన్నిష్క్రయరజతదద్ధతజాప్యదతిలహోమసహస్రసముద్రగనదీ
స్నానద్విశతప్రాణాయామద్వాదశబ్రాహ్మణభోజనాద్యన్యతమరూపేణప్రా
చ్యోదీచ్యాంగనాందీశ్రాద్ధవైష్ణవశ్రాద్ధగోదానశాలాగ్నిహోమదశవిధస్నాన
బ్రహ్మకూర్చవిధివిహితపంచగవ్యహోమప్రాశనదశదానభూరిదానబ్రాహ్మణ
భోజనాదిసహితమాచరణీయమిత్యుక్తనిర్ణీతం సర్వప్రాయశ్చిత్తం అము
కగోత్రాదేరస్య యజమానస్యాపదిశే త్త్వైకం ధర్మజ్ఞమనువాదకంవిప్రంప్రే
షయతేతిసప్తపంచత్రీన్వావిదుషః ప్రేషయేత్॥ అథ విధాయకాస్తేపి తథా
కుర్మ ఇత్యుక్త్వా స్నాత్వా యజమానసమర్పితాం దక్షిణాం స్వీకృత్య వివి
ధపాపతత్ప్రాయశ్చిత్తానువాదకుశలమేకంవిపశ్చితం విప్రం అస్మిన్ చికీర్షి
తే ప్రాయశ్చిత్తానుష్ఠానే భవతానువాదకేన భవితవ్యం భవానస్యైవప
రిషదనుజ్ఞయా తత్రైవాంగీకృత్యమాంరక్షత్వితి యజమానేన దక్షిణాదానపూ

ర్వకమనువాదకం వరయిత్వా కుశకుసుమాక్షతపాణయః ప్రాఙ్ముఖాస్సముత్థాయానువాదకమేవ ముపదిశేయుః ॥ —— ॥ విధాయకవాక్యమ్ ॥ అహో విద్వదగ్రేసర ప్రాయశ్చిత్తాపనోద్య బహువిధపాపానువాదవిధివిహితశక్యప్రత్యామ్నాయరూపప్రతిపదోక్త ప్రాయశ్చిత్తానువాదకుశలధర్మజ్ఞాః అనువాదకయజమానసమర్పితామిమాం స్వదక్షిణాం సమసంఖ్యాకదక్షిణాం స్వీకృత్య ఇదానీం గోత్రాదివిశిష్టేనానేన యజమానేన పరిషత్సన్నిధావిజ్ఞాపితానాం గోత్రాదివిశిష్టస్యాస్య యజమానస్య జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యన్తమిత్యాదినోక్తానాం ప్రకాశకృతమహాపాతకచతుష్టయవ్యతిరిక్తానాం అతిదిష్టమహాపాతకరూపాత్మకాతిదిష్టమహాపాతకవ్రితాత్మకాతిదేశికరూపాతిపాతకానాం సమరూపపాతకానాముపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానామపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం ప్రకీర్ణకానాం రహస్కృతమహాపాతకాది ప్రకీర్ణకాన్తానాం అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానామజ్ఞానతోభ్యస్తానాం జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం జ్ఞానతోభ్యస్తానా

మత్యన్తాభ్యస్తానాం నిరన్తరాభ్యస్తానాం చిరకాలాభ్యస్తానాం నవవిధానాం బహూనాం పాపానాం మధ్యే సమ్భావితానాం సర్వేషాంపాపానామజ్ఞానతస్సకృత్కరణఇత్యాదిక్రమేణోక్తం ప్రాచ్యోదీచ్యాంగాదిసహితం షడ్గుణితషడబ్దకృచ్ఛ్రరూపమశీత్యధికసహస్రసంఖ్యాక ప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రాత్మకం సాక్షాత్కరణాశక్తౌ విధివిహితశక్త్యా ప్రత్యామ్నాయతత్సమసంఖ్యాక ధేనుదానాదిరూపంవా సర్వప్రాయశ్చిత్తమపనోదకం భవత్యుత్తమాధికారిణః ॥ మధ్యమాధికారిణస్తు ద్విగుణితంసత్ షష్ట్యుత్తరశతాధికద్విసహస్రసంఖ్యాక ప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రాత్మకం భవతి ॥ అధమాధికారిణస్త్రిగుణితం సత్ చత్వారింశదుత్తరద్విశతాధికత్రిసహస్రసంఖ్యాక ప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రాత్మకంభవతి । ఏవమధికారిభేదేన యథార్హమాచరితంసర్వప్రాయశ్చిత్తం సర్వపాపాపనోదకం భవతీత్యశేషవిద్వత్సభానిర్ణయః ॥ యూయమప్యేతదేవాశేషపరిషన్నిర్ణీతం ప్రాయశ్చిత్తమనువాదకముఖేనాస్మైగోత్రాదివిశిష్టాయ యజమానాయోపదిశతేత్యస్మానాదిశదశేషైషావిదుషీపరిషత్ ॥ అతో

వయమపి త్వాం నియోజయామః ॥ అముకగోత్రాదేరస్య యజమానస్యాజ న్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృతీత్యాదినా పూర్వోక్తానాం నవవిధానాం బహూ నాం పాపానాం మధ్యే సమ్భావితానాం సర్వేషాం పాపానామపనోద నార్థం ప్రాచ్యోదీచ్యాంగనాందీశ్రాద్ధవైష్ణవశ్రాద్ధగోదానశాలాగ్నిహోమ దశవిధస్నాన బ్రహ్మకూర్చవిహితపంచగవ్యహోమప్రాశనదశదానభూరిదా నాదిసహితం వక్ష్యమాణషడబ్దకృచ్ఛ్రరూపం సర్వప్రాయశ్చిత్తం పాపానాం చిరకాలాభ్యాసాదస్య చాధమాధికారిత్వాచ్చత్వారింశదుత్తరద్విశతాధికత్రి సహస్రసంఖ్యాకప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రాత్మకం భవతి ॥ సాక్షాత్కర్తుమశక్యంచే త్తత్ప్రత్యామ్నాయభూతగోదానసముద్రగామినదీస్నానసహస్రతిలహోమ సంహితామాత్రవేదపారాయణద్విశతప్రాణాయామాదివ్యన్యతమశక్యప్ర త్యామ్నాయరూపేణవాచరణీయమితి పరిషన్నిర్ణీతమస్మాభిర్విహితం త్వ మప్యుచ్చైరూర్ధ్వబాహుస్సువిస్పష్టం సవిస్తరం త్రివారముపదిశేతి వదే యుః ॥ అథానువాదకోఽపి తథాకరోమీత్యుక్త్వా విధాయకవక్షిణావమసం

ప్రాయశ్చిత్తానువాదకవాక్యమ్

ఖ్యాకదక్షిణాం స్వీకృత్య స్నాత్వా ద్విరాచమ్య ప్రాణాయామత్రయంకృ
త్వా దర్భపవిత్రపాణిరుత్థాయ యజమానాభిముఖస్తిష్ఠన్నూర్ధ్వబాహు
స్సన్ పరిషన్నిర్ణీతం విధాయకవిహితం ప్రాయశ్చిత్తం దేవభాషయా
ప్రాకృతభాషయా చానువాదపూర్వకం త్రివారమేవముపదిశేత్ ॥ — ॥
అనువాదకవాక్యమ్ । భో యజమాన అముకగోత్ర అముకనక్షత్రే అముక
రాశౌ జాత అముకశాఖాధ్యాయిన్నముకనామధేయ అశేషైషా విదుషీపరిష
త్ త్వదీయాం విజ్ఞాపనామవధార్య త్వత్సమర్పితామల్పీయసీమపి యథాశక్తి
పరిషద్దక్షిణాం యథోక్తదక్షిణామివ స్వీకృత్య త్వయా విజ్ఞాపితానాం సర్వే
షాం పాపానామపనోదకం సర్వప్రాయశ్చిత్తం నిర్ణీయ నిర్ణీతం సర్వప్రా
యశ్చిత్తమస్య యజమానస్యోపదిశేతి విధాయకముఖేన మాం ప్రేషితవతీ ॥ త
దేవాహముపదిశామి ॥ సావధానమనాస్సమాకర్ణయ ॥ భో యజమాన అ
ముకగోత్ర అముకనక్షత్రే అముకరాశౌ జాత అముకశాఖాధ్యాయిన్నముక
నామధేయ త్వయా జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యన్తం మధ్యవ

త్రిని కాలె ఇహజన్మని జన్మాన్తరెషుచేత్యాదినోక్తానాం ప్రకాశకృతమహా పాతకచతుష్టయవ్యతిరిక్తానాం అతిదిష్టమహాపాతకరూపవ్రతాభియాత్మకా తిదేశకరూపాతిపాతకానాం సమపాతకానాముపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానామపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరణానాం ప్రకీర్ణకానాం రహసికృతమహాపాతకాదిప్రకీర్ణకాన్తానాం నవవిధానాం బహూనాం సర్వేషాం పాపానామజ్ఞానతస్సకృత్కరణేషడబ్దకృచ్ఛ్రాత్మకం సర్వప్రాయశ్చిత్తమపనోదకం భవతి ॥ అజ్ఞానతోఽభ్యాసె జ్ఞానతస్సకృత్కరణేచ ద్విగుణితమ్ । జ్ఞానతోఽభ్యాసె త్రిగుణితమ్ । అత్యన్తాభ్యాసె చతుర్గుణితమ్ ॥ నిరన్తరాభ్యాసె పఞ్చగుణితమ్ । చిరకాలాభ్యాసెషడ్గుణితషడబ్దకృచ్ఛ్రరూపం అశీత్యుత్తరసహస్రసంఖ్యాకప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రాత్మకం సర్వప్రాయశ్చిత్తం ॥ ఏతదుత్తమాధికారిణో భవతి(కృచ్ఛ్రసంఖ్యా౧౦౮౦) మధ్యమాధికారిణస్తు ఏతద్ద్విగుణితం షష్ట్యుత్తరశతాధికద్విసహస్రసంఖ్యాకప్రాజా

చత్వారింశదుత్తరద్విశతాధికత్రిసహస్రసంఖ్యాక ప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రాత్మకం భవతి (కృచ్ఛ్రసంఖ్యా ౩౨౪౦) ప్రకృతేచ త్వయా పాపానాం చిరకాలాభ్యాసాత్తవచాధమాధికారిత్వాచ్చ చత్వారింశదుత్తరద్విశతాధిక త్రిసహస్రసంఖ్యాక ప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రాత్మకం సర్వపాపనోదకమేతత్సర్వప్రాయశ్చిత్తం ప్రాచ్యోదీచ్యాంగనాందీశ్రాద్ధవైష్ణవశ్రాద్ధగోదానశాలాగ్నిహోమదశవిధస్నానబ్రహ్మకూర్చవిహితపంచగవ్యహోమప్రాశనదశదానభూరిదానబ్రాహ్మణభోజనాదిసహితం సమ్పూర్ణమనుష్ఠేయమ్ ॥ త్వం సాక్షాచ్చర్యాయాం సమర్థశ్చేత్తథాచర ॥ నోచేత్ప్రత్యామ్నాయానాచర ॥ ప్రత్యామ్నాయాస్తు॥ విధ్యుక్తధేనవః తన్నిష్క్రియరజతనిష్కతదర్ధతత్పాదావా ।
ఉపవాసః ॥ అయుతగాయత్రీజపః ॥ ద్విశతప్రాణాయామాః ॥ సహస్రతిలహోమాః ॥ సంహితామాత్ర వేదపారాయణమ్ ॥ ద్వాదశబ్రాహ్మణభోజనమ్ ॥ సముద్రగనదీస్నానాదికంచ । ఏతేషు ప్రత్యామ్నాయేషు తవశక్త్యప్రత్యామ్నాయైః చత్వారింశదుత్తరద్విశతాధికత్రిసహస్రసంఖ్యాకప్రా

జాపత్యకృచ్ఛ్రత్రికం ప్రాచ్యాదీచ్యాద్యఙ్గసహితం సమ్పూర్ణం కుర్యాః పూతో భవేః ॥ అముకగోత్రేణేత్యాదినా త్వయా అస్మిన్ సర్వప్రాయశ్చిత్తసాధ్యే తదశక్తౌ ప్రత్యామ్నాయరూపేణ వా సాంగం సమ్యగనుష్ఠితే సతి జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృతీత్యాదినా సర్వేషాం పాపానామిత్యంతేన వాక్యేన పరిషత్సన్నిధౌ విజ్ఞాపితేభ్యః ప్రకాశకృతమహాపాతకచతుష్టయవ్యతిరిక్తేభ్యః అతిదిష్టమహాపాతకరూపప్రతాతిదేశికరూపాతిపాతకేభ్యః సమరూపపాతకేభ్య ఉపపాతకేభ్యస్సఙ్కరీకరణేభ్యో మలినీకరణేభ్యోఽపాత్రీకరణేభ్యో జాతిభ్రంశకరణేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః రహసి కృతమహాపాతకాదిప్రకీర్ణకాంతేభ్యశ్చ సర్వేభ్యః పాపేభ్యో ముక్తో భవేః ముక్తో భవేః ముక్తో భవేః ఇతి వదేత్ ॥ పరిషదప్యేకవాక్యతయా తథాస్త్వితి త్రివారముచ్చైస్సానుగ్రహం వదేత్ ॥ అనువాదకోఽపి ప్రాకృతభాషయా పునర్వదేత్ । పరిషదపి ప్రాకృతభాషయా తథాస్త్వితి పునర్వదేత్ ॥ — ॥ తదాహ మనుః ॥ బ్రా

లం ప్రభృతి [illegible] తకం చోపపాతకం॥ షడబ్దేనైవ శుద్ధ్యేత మహాతక

పాతకాదృతే ఇతి ॥ — ॥ తతో యజమానః ఓం మహా శ్రీ సావ ఇత్యుక్త్వా
పరిషత్సన్నిధౌ ద్విరాచమ్య త్రిః ప్రాణానాయమ్య దేశకాలౌ సంకీర్త్య గో
త్రాదివిశిష్టస్య మమ జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృతి ఇత్యాదినోక్తసమస్తపాపవినా
శార్థం ఇష్టదేవతాప్రీత్యర్థం నిత్యకర్మానుష్ఠానయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థంచ విధా
యకముఖేనానువాదకపురస్సరం పరిషదుపదిష్టం షడ్గుణితషడబ్దకృచ్ఛ్రరూ
పం సర్వప్రాయశ్చిత్తం ప్రాచ్యోదీచ్యాంగనాందీశ్రాద్ధవైష్ణవశ్రాద్ధగోదాన
శాలాగ్నిహోమదశవిధస్నానబ్రహ్మకూర్చవిహితపంచగవ్యహోమప్రాశన
కృచ్ఛ్రాచరణదశదానభూరిదానాదిసహితంవిధివిహితకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నా
యభూతధేనుదానతిలహోమసహస్రసముద్రగనదీస్నానాయుతగాయత్రీజ
పాదిష్వన్యతమేనానేనశక్త్యప్రత్యామ్నాయేనకరిష్యే ఇతి సంకల్పయేత్ ॥ అ
థానేతు ఆధానాగ్నిపరిచరణాదిపుణ్యకర్మణ్యధికారసిద్ధ్యర్థంచ సార్ధాబ్దకృ
చ్ఛ్రప్రాయశ్చిత్తం అగ్నివిచ్ఛేదదినాదారభ్య ప్రతివర్షమేకైకకృచ్ఛ్ర
ప్రాయశ్చిత్తంచ తంత్రేణ ప్రాచ్యోదీచ్యాంగసహితమముకప్రత్యామ్నా

యేన కరిష్యేఇతిసంకల్పః ॥ ప్రాయశ్చిత్తే సర్వేషాం వపనం కార్యమ్ । విధవానామపిస్త్రీణాం । అత్ర రాజ్ఞామన్యేషాంవా వపనాభావే ప్రాయశ్చిత్తం పరివద్ధక్షిణాదికంచ ద్విగుణమ్ ॥ కేశానాం రక్షణార్థాయ ద్విగుణం వ్రతమాచరేదితి స్మృతేః । యత్ర సభర్తృకస్త్ర్యాదీనాం వపనం నిషిద్ధం తత్ర నద్వైగుణ్యమ్ । వపనంచ శిఖాకక్షోపస్థవర్జంనఖకేశరోమ్ణాముదకస్సంస్థం కార్యం సర్వత్ర । రోమవర్జనమప్యన్యత్ర । యత్ర గోవధాదౌ విశేషవచనం తత్ర ప్రాయశ్చిత్తే శిఖాసహితమపివపనం । అన్యత్ర ప్రమాదాచ్ఛిఖావపనేకుశమయశిఖాం బధ్వాగ్రన్థియుతాం దక్షిణకర్ణేనిదధ్యాదితికారికా (శిఖాం ఛిన్దన్తియే మోహాద్ద్వేషాదజ్ఞానతోపివా । పునస్సంస్కారమర్హన్తి త్రయోవర్ణాద్విజాతయఇతిసంగ్రహే)। గృహ్యాగ్నిసాకే యజ్ఞోపవీతసహితశిఖాత్యాగేపి పునరుపనయనమేవ ॥ క్రోధావినా కేవలయజ్ఞోపవీతత్యాగేతు ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యఇతిసంకల్ప్య ఆచార్యం వృత్వా పవిత్రాగం [illegible] తిరోరాజై[illegible]ష్టోత్తరం సహస్రం శతంవా జుహు

యాదితి ॥ ఇదం ప్రాసంగికం ॥ వపనాద్యంగజాతంచ కృచ్ఛ్రాదికే భవతి న కృచ్ఛ్రేన్యూనమితి మయూఖాదౌ ॥ — ॥ వపన ప్రకారః ॥ జంఘోరువక్షః కక్షేషు లోమాని భుజయోస్తథా । కుక్షిలోమశిఖావర్జం శ్మశ్రుకేశాంశ్చ వాపయేత్ । క్రమేణపాణిపాదస్య నఖానిచనికృంతయేత్ । కేశానాం వపనం నాస్తి నారీణాం వ్రతసత్రయోః । మహాదోషేషు సర్వేషు ఛేదయేదంగులిత్రయమ్ । తదేవవపనం స్త్రీణాం నానువ్రజ్యాజపాదికమ్ । నగోష్ఠేశయనం తాసాం నచాస్త్యజినధారణమ్ । సర్వాన్కేశాన్సముద్ధృత్య ఛేదయేదంగులిత్రయమ్ ॥ సర్వత్రైవహినారీణాం శిరసో ముండనంనతు । పాదయోశ్చైవపాణ్యోశ్చకుర్యాన్నఖనికృంతనమ్ ॥ వ్రతద్వైగుణ్యాచరణం కేశాన్ రక్షతిచేన్నరః । నరోమవపనంకార్యం కారయేన్నఖకృంతనమితి ॥ — ॥ ప్రాచ్యాంగకృత్యాని ॥ యానికానిచపాపాని బ్రహ్మహత్యాసమానిచ । కేశానాశ్రిత్యతిష్ఠన్తి తస్మాత్కేశాన్వపామ్యహమ్ ॥ ఇతి కేశశ్మశ్రులోమనఖాదికంవాపయిత్వాస్నాత్వాద్విరాచమ్యసంకల్పపూ

ర్వకం దన్తధావనం కుర్యాత్ ॥ కంటకిక్షీరివృక్షోత్థం దన్తకాష్ఠం ప్రయోజ
యేదిత్యుక్తేన । ఆయుర్బలం యశో వర్చః ప్రజాః పశువసూని చ । బ్రహ్మప్ర
జ్ఞాంచ మేధాంచ త్వంనో దేహి వనస్పతే ॥ ఇతి మంత్రోపాత్తేన ద్వాదశాం
గుళదంతకాష్ఠేన తన్మంత్రేణైవ దంతధావనం విదళితేన తేన కాష్ఠేన జి
హ్వోల్లేఖనం గండూషాదికంచ కృత్వా స్నాత్వాచమ్య పరిషత్సన్నిధౌ ప్రా
ణానాయమ్య దేశకాలౌ సంకీర్త్య మమ సమస్తపాపక్షయార్థం పరిషదుప
దిష్టం ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యమాణః తదాదౌ దేహశుద్ధ్యర్థం దశవిధస్నానా
ని కరిష్య ఇతి సంకల్ప్య తత్తన్మంత్రైః పృథక్పృథక్స్నాయాత్ ॥ ఈశానే
న శిరోదేశం ముఖం తత్పురుషేణ చ । హృద్దేశమఘోరేణ గుహ్యం వా
మేన సువ్రత ॥ సద్యేన పాదౌ సర్వాంగం ప్రణవేన చ శోధయేత్ ॥ ఇత్యుక్త
రీత్యా ఈశానస్సర్వవిద్యానామిత్యాదిమన్త్రైః ఈశానాయ నమ ఇతి శిరసి
తత్పురుషాయ నమ ఇతి ముఖే । అఘోరాయ నమ ఇతి హృదయే । వామదేవా
య నమ ఇతి గుహ్యే । సద్యోజాతాయ నమ ఇతి పాదయోః ప్రణవేన చ స

ర్వాంగేషు అగ్నిహోత్రభస్మవిలింపేత్ । అగ్నిరితిభస్మేతిమన్త్రేణ భస్మస్నానం ॥ — ॥ అథ గోమయస్నానమ్ ॥ అగ్రమగ్రం చరంతీనామోషధీనాం వనేవనే । తాసాం వృషభపత్నీనాం సురభీణాంశరీరతః ॥ ఉత్పన్నం లోకపావ్యార్థం పవిత్రం కాయశోధనమ్ । త్వం మేరోగాంశ్చ శోకాంశ్చ పాపంచనుదగోమయేతి సమ్ప్రార్థ్య గోమయమాదాయ దక్షిణోత్తరం త్రిధా విభజ్య ప్రణవేన దిక్షు దక్షిణభాగం తీర్థేచోత్తరభాగం ప్రక్షిప్య మధ్యమభాగం మానస్తోకేఇత్యభిమన్త్ర్య అధస్సంస్థం త్రిధావిభజ్య ఆయనేతేఇతి గృహీతదూర్వామిశ్రగోమయేన గన్ధద్వారామిత్యాదిమంత్రేణ ఉత్తమమధ్యమాధమక్రమేణ సర్వాంగమాలిప్య హిరణ్యశృఙ్గమితి ద్వాభ్యాం ప్రార్థ్య యాః ప్రవతఇతి తీర్థమభిమృశ్య స్నాత్వా ద్విరాచమేత్ ॥ — ॥ అథ మృత్తికాస్నానమ్ ॥ అశ్వక్రాంతేఇత్యాదినా మృత్తికామభిమన్త్ర్య ఉద్ధృతాసివరాహేణేత్యాదినాదాయనమోమిత్రస్యేతి సూర్యాయ ప్రదర్శ్య ఆగానేతే ఇతి దూర్వామాదాయ గాయత్ర్యాభ్యుక్ష్యభూమౌనిధాయ మృ

త్తికాస్నానం కరిష్యేఇతి సఙ్కల్ప్య మృదం కుశోదకేన ప్రోక్ష్య గోమయ
పద్విభాగాదికంకృత్వా ॥ మృదైకయాశిరః క్షాళ్యం ద్వాభ్యాం నాభేస్తథోప
రి । అధశ్చతసృభిః కాయం షడ్భిః పాదౌ తథైవచ ॥ ప్రక్షాళ్యసర్వకాయంచ
ద్విరాచమ్యయథావిధిఇతివసిష్ఠోక్తసఙ్ఖ్యయాదూర్వామిశ్రమృదాగన్ధద్వారా
మితి ఇదంవిష్ణురితిస్యోనాపృథివీతివామంత్రేణోత్తమమధ్యమాధమక్రమేణశి
రః ప్రభృతిసర్వాంగమనులిప్య స్నాయాత్ ॥—॥ అథవారిస్నానమ్। ఆపో అస్మా
నితిప్యుక్త్వా భాస్కరాభిముఖః స్థితః । ఇదంవిష్ణుర్జపిత్వావ ప్రతిస్రోతో ని
మజ్జతి । వారుణస్నానార్థం తీర్థసమీపం గత్వాహిరణ్యశృంగమితిద్వాభ్యాం
సమ్ప్రార్థ్య యాః ప్రవతఇతి తీర్థమభిమృశ్య ఇమంమేగంగే ఇతి ౧ సుమి
త్రానఆపఓషధయః ౧ సముద్రజ్యేష్ఠాఇతి చతసృభిః ఏతోన్విన్ద్రమితి తిసృ
భిః తరత్సమందీతి సూక్తేనపావమానీభిః ఆపోహిష్ఠేతి త్ర్యృచేన మార్జనం
కృత్వా ఇమంమేగంగేఇత్యుదకమాలోడ్య ఋతంచేతి త్ర్యృచేనత్రిరావృత్తే
నాఘమర్షణంకృత్వా త్రిర్ద్వాదశవారంవా నిమజ్య ద్విరాచమ్య స్నానాంగ

తర్పణం కుర్యాత్ ॥ హిరణ్యశృంగమిత్యాది తీర్థప్రార్థనాదికం సర్వం ద
శవిధస్నానాంతేష్వేవకార్యమితిమనుగురూక్తౌ । తద్రీత్యా ఆపోహిష్ఠేతి వారుణ
స్నానమ్ । గాయత్ర్యా గోమూత్రస్నానమ్ ॥ గన్ధద్వారామితి గోమయ
స్నానమ్ ॥ఆప్యాయస్వేతి క్షీరస్నానమ్ । దధిక్రావ్ణ్ణ ఇతి దధిస్నానమ్ । శు
క్రమసీత్యాజ్యస్నానమ్ । దేవస్యత్వేతి కుశోదకస్నానమ్। యద్వాదశాప్య
తాని స్నానాన్యమంత్రకాణ్యేవ కార్యాణి (భస్మస్నానమారభ్య సర్వత్ర
శుద్ధోదకస్నానమానుషంగికం ద్విరాచమనంచ। భస్మగోమయమృద్వారి పం
చగవ్యానులేపనైః । మలాపకర్షణంకార్యం బాహ్యశౌచాపనుత్తయే ॥ అ
ధమోత్తమమధ్యానామంగానాం క్షాళనాయవై । త్రిధాతు విభజేత్తాని
దూర్వాఽపి సమాచరేత్ ॥ శాస్త్రోక్తేనైవవిధినా కారయేత్తైరసఙ్కరైః ।
అధమోత్తమమధ్యాని గాత్రాణిసజలాంచలైః ॥ స్వసంఖ్యయా మృదా లిం
పేదేకవారంతుగోమయమ్ । మలాపకర్షణంస్నానం స్వగృహ్యోక్తేన భస్మ
నా ॥ పంచగవ్యాని గృహ్యంతే గోమయస్త్వేవతుక్రియా । ప్రక్షాళ్యసర్వ

గాత్రాణి వాసస్సంశోధ్య వారిణా ॥ ద్విరాచమ్యవిసధ్యాచ్చ ప్రాణాయామ
త్రయం తతః । మూర్ధ్న్యాఘ్రాయమృదందూర్వాస్తిలాన్ దర్భాన్విశుద్ధమే
త్ర విశ్యనాభిసలిలం తతస్స్నాయాద్యథావిధి । దేవాన్ఋషీన్పితౄంశ్చైవ
తర్పయిత్వాక్రమాదథ । ద్విరాచమ్య తతోధౌతే వాససీపరిధాయచ । ఊ
రూమృత్స్నాజలాభ్యాంచసంశోధ్యచకరావపి। ద్విరాచమ్య స్నానశాటీంత్రి
ర్మృదాద్భిశ్చశోధయేత్ ॥ పంచగవ్యహోమంశాలాగ్నిహోమంచవ్రతారమ్భ
కాలే నిశాముఖే వ్రతసంకల్పాత్పూర్వమేవ నియమేన కుర్యాదితి కేచన ॥ వ్ర
తసంకల్పాదూర్ధ్వం పంచగవ్యహోమం ప్రాశనం శాలాగ్నిహోమంచకుర్యా
దిత్యన్యే ॥ —— ॥ నిశాముఖే సఙ్కల్పప్రకారః ॥ దేశకాలౌ సఙ్కీర్త్య అ
ముకగోత్రస్య + మమ జన్మాభ్యాసాదిత్యారభ్య బహూనాం పాపానాంమ
ధ్యే ఇత్యన్తం సర్వముక్త్వా మయా కృతానాం సర్వేషాం పాపానాం నిరా
సార్థం నిత్యకర్మానుష్ఠానయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థమిష్టదేవతాప్రీత్యర్థంచ ఉత్తమమ
ధ్యమాధమాధికారిభేదేనపృథగ్విహితేషు ప్రాయశ్చిత్తేషు మదనురూపంపరి

షన్నిర్దిష్టం విధాయకవిహితం షహ్యానువాదకోపదిష్టం షడ్గుణితషడబ్దకృ
చ్ఛ్రరూపం త్రిగుణితంసచ్చత్వారింశదుత్తరద్విశతాధికత్రిసహస్రసఙ్ఖ్యాక
ప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రాత్మకం సర్వపాపాపనోదకం సర్వప్రాయశ్చిత్తం విధివి
హితకృచ్ఛ్రసమసఙ్ఖ్యాకధేనుదానతన్నిష్క్రయరజతనిష్కతదర్ధతత్పాదనదీ
స్నానాదిష్వన్యతమేనైవ శక్త్యప్రత్యామ్నాయరూపేణాహం కరిష్యే ఇ
తి గ్రామాద్బహిరేవ నద్యాదౌ తీరే నక్షత్రదర్శనసమయే సంకల్పయేత్॥
వ్రతం నిశాముఖే గ్రామ్యాం బహిస్తారకదర్శన ఇతి స్మృతేః ॥ ముమూర్షోస్తు
గృహాదావేవ । అస్మిన్ దినే ఉపవాసః ॥ అశక్తౌ హవిష్యాశనమ్॥ తతో నా
న్దీశ్రాద్ధం వైష్ణవశ్రాద్ధం చ తత్ప్రకరణోక్తరీత్యా ఆమేన హిరణ్యేన వా కు
ర్యాత్ ॥ — ॥ తత్ప్రకారః ॥ మయా ఆచరిష్యమాణప్రాయశ్చిత్తస్య
ప్రాచ్యాఙ్గత్వేన నాన్దీశ్రాద్ధం సర్వధర్మసహితం యథాశక్తిహిరణ్యేన
కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య । నాన్దీముఖాభ్యః మాతృపితామహీప్రపితామ
హీభ్యః నాన్దీముఖేభ్యః పితృపితామహప్రపితామహేభ్యః నాన్దీముఖే

భ్యస్సపత్నీకమాతామహమాతుఃపితామహమాతుఃప్రపితామహేభ్యః అ
క్షయ్యతృప్త్యర్థమామాన్నయం హిరణ్యం స్వాహానమః నమమ ఇత్యుపవీతీ ద
త్వా పూర్వవద్వైష్ణవశ్రాద్ధం కరిష్యఇతి సంకల్ప్య కేశవాదిద్వాదశనామ
భిః ద్వాదశబ్రాహ్మణానావాహ్య భోజయేత్ । ఆమం హిరణ్యంవా దద్యా
త్ । శ్రీమహావిష్ణుముద్దిశ్య మహావిష్ణుప్రీత్యర్థం భోజనప్రత్యామ్నాయమా
గ్నేయం హిరణ్యం శ్రీమహావిష్ణుప్రీతిం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్ర
దదేనమః నమమేతిదద్యాత్ । అనేన పాపాపహారీ మహావిష్ణుః ప్రీయతామి
తివదేత్ ॥ ఏవం సర్వత్ర దానాదికర్మసు । అథ ప్రాచ్యాంగగోదానమ్ ।మ
యా ఆచరిష్యమాణప్రాయశ్చిత్తస్య ప్రాచ్యాంగగోదానం కరిష్యేఇతిస
ఙ్కల్ప్య ॥ గవామంగేషు తిష్ఠన్తి భువనాని చతుర్దశ । తస్మాదస్యాఃప్రదా
నేన సర్వం దత్తమిహాస్తుమే ॥ ఇతిమంత్రేణ గాం తన్నిష్క్రయద్రవ్యంవా
దద్యాత్ ॥ — ॥ తతశ్శాలాగ్నిహోమః ॥ ప్రారమ్భే సర్వకృచ్ఛ్రాణాంస
మాప్తౌ చ విశేషతః । ఆజ్యేనైవతు శాలాగ్నౌ జుహుయాదాహుతీఃపృథక్ ॥

తత్ర వ్యాహృతిభిర్హోమో హ్యష్టోత్తరశతంశనైః ॥ శాలాగ్నిర్నామౌపాసనా గ్నిర్లౌకికాగ్నిర్వా । మయాఽఽచరిష్యమాణపరిషదుపదిష్ట ప్రాయశ్చిత్తస్య ప్రాచ్యాంగశాలాగ్నిహోమం కరిష్యే ఇతిసంకల్ప్య ఔపాసనాగ్నిం లౌకికాగ్నింవోపసమాధాయ చతుష్పాత్రప్రయోగవిధానేనాజ్యసంస్కారాన్తం కృత్వాగ్నిం పరిషిచ్యాజ్యేన భూస్స్వాహా । భువస్స్వాహా । సువస్స్వాహా భూర్భువస్సువస్స్వాహేతి సప్తవింశతివారం అగ్నివాయుసూర్యప్రజాపత్యుద్దేశేన జుహుయాత్ ॥ ఎవంచెదష్టోత్తరశతాహుతయోభవంతి । తతఉత్తరం పరిషించెత్ । బహ్వృచాదయస్తు స్వస్వగృహ్యోక్తవిధినాగ్నిప్రతిష్ఠాపనాదిపూర్వకం ప్రధానహోమం నిర్వర్త్య తన్త్రశేషంసమాపయేయుః ॥

॥ — ॥ అథ పంచగవ్యహోమః ॥ పంచగవ్యం స్నానార్థం ప్రాశనార్థంచ ప్రాతరాహృత్య స్నానం ప్రాశనంచకుర్యాత్ । ప్రాతరేవసమాహృత్య కుర్యాత్స్నానాదియత్నతఇతి స్మృతేః ॥ — ॥ తత్ప్రకారమాహ ॥ పరాశరః ॥ గోమూత్రం గోమయం క్షీరం దధిసర్పిఃకుశోదకమ్। నిర్దిష్టం పంచ

గవ్యంతు పవిత్రం పాపశోధనమ్ ॥ గోమూత్రం కృష్ణవర్ణాయాశ్శ్వేతాయా
శ్చైవ గోమయమ్ । పయశ్చ తామ్రవర్ణాయారక్తాయాగృహ్యతేదధి॥ కపి
లాయాఘృతం గ్రాహ్యం సర్వంకాపిలమేవవా । మూత్రమేకపలందద్యాద
ఙ్గుష్ఠార్ధంతు గోమయమ్ ॥ క్షీరం సప్తపలందద్యాద్దధిత్రిపలమిష్యతే । ఘృత
మేకపలందద్యాత్పలమేకం కుశోదకమ్ । యస్తు ప్రమాణాన్తరమాహ వృద్ధ
పరాశరః ॥ గోమూత్రం మాషకాన్యష్టౌ గోమయస్యతుషోడశ । క్షీర
స్య ద్వాదశప్రోక్తాదధ్నస్తుదశకీర్తితాః ॥ గోమూత్రవద్ఘృతస్యాష్టౌ తదర్ధం
తు కుశోదకమితి ॥ ఏతదశక్తబాలాదివిషయం ద్రష్టవ్యమ్ । మాషప్రమా
ణం పూర్వముక్తం ॥ గాయత్ర్యాదాయగోమూత్రం గన్ధద్వారేతి గోమ
యమ్ । ఆప్యాయస్వేతిచక్షీరం దధిక్రావ్ణస్తథాదధి । తథాశుక్రమసీత్యా
జ్యం దేవస్యత్వాకుశోదకం ॥ పంచగవ్యమృచాపూతం స్థాపయేదగ్నిసన్ని
ధౌ । గోమూత్రం స్థాపయేత్పూర్వే గోమయం దక్షిణేన్యసేత్ ॥ క్షీరంతు
పశ్చిమేస్థాప్యం దధిచైవోత్తరేణతు । ఘృతపాత్రం తథాగ్నేయ్యామైశా

వ్యాంతు కుశోదకమ్ ॥ స్థాపయెముత్తరేణాగ్నిం పుణ్యాహాద్భిశ్చశోధయేత్।
అగ్నేఃపశ్చాదేకపాత్రే తన్మన్త్రైస్తానియోజయేత్ ॥ ఆపోహిష్ఠేతిచాలో
డ్య మానస్తోకేభిమన్త్రయేత్ । సప్తావరాస్తుయేదర్భాఅచ్ఛిన్నాగ్రాశ్శుక
ర్లివః ॥ ఏతైరుద్ధృత్యహోతవ్యం పంచగవ్యం యథావిధి। ఇరావతీఇదం వి
ష్ణుర్మానస్తోకేతుశంవతీ ॥ ఏతాభిశ్చైవహోగవ్యం హుతశేషం పిబేత్తతః ।ఆ
లోడ్య ప్రణవేనైవ నిర్మథ్య ప్రణవేనతు ॥ ఉద్ధృత్య ప్రణవేనైవ పిబేచ్చప్ర
ణవేనతత్ । యత్త్వగస్థిగతం పాపం దేహే తిష్ఠతిదేహినామ్ ॥ బ్రహ్మకూ
ర్చోదహేత్సర్వం ప్రదీప్తాగ్నిరివేన్ధనమ్ । పవిత్రంత్రిషులోకేషు దేవతాభి
రధిష్ఠితమ్ ॥ వరుణశ్చైవగోమూత్రే గోమయే హవ్యవాహనః । దధ్నివా
యుస్సముద్దిష్టస్సోమః క్షీరేఘృతేరవిః ॥ ఇతి॥—॥ స్మృత్యన్తరే ॥ పంచగవ్యం
జుహునేదత్రి దర్భపత్త్రైర్దశాహుతీః । ఇరావతిఇదంవిష్ణుర్మానస్తోకేతుశంవతీ ॥
ఆప్యాయస్వేతి మంత్రేణ త్రియమ్బకఋచాతథా । గాయత్ర్యా ప్రణవే
నైవసర్వవ్యాహృతిభిస్తతః ॥ కృత్వాపూర్ణాహుతిం శిష్టం ప్రణవేనపిబేత్త

తః । పలాశమధ్యపర్ణేన పద్మపత్రేణవా పిబేత్ ॥ స్వర్ణపాత్రేణ తామ్రే
ణ బ్రహ్మతీర్థేనవాపిబేత్ ॥ ఇతి ॥ ఉక్తక్రమేణ తత్తద్వర్ణానాం గవాం మూ
త్రాదికం గ్రాహ్యమ్ ॥ అలాభే గోమాత్రస్య మూత్రాదికంగ్రాహ్యమ్ ॥
ఏతత్ప్రాయశ్చిత్తాంగత్వేన బ్రహ్మకూర్చవిధినా పఞ్చగవ్యప్రాశనం కరి
ష్యేఇతి సంకల్ప్య ఉల్లేఖనాద్యగ్నిప్రతిష్ఠాపనం కృత్వా ఉక్తక్రమేణాగ్నే
రుత్తరతః పాత్రేషు తత్తన్మన్త్రైర్ద్రవ్యాణి ప్రక్షిప్య దర్వీం సంస్కృత్యా
గ్నిం పరిషిచ్య ఆపాదితం పాత్రమాదాయాగ్నేః పశ్చాన్నిధాయ తస్మిన్నే
కపాత్రే తాని ద్రవ్యాణి తత్తన్మన్త్రైస్సంయోజ్య యజ్ఞీయకాష్ఠేనాలోడ్య (స
ప్తసఙ్ఖ్యాకకుశమయేన బ్రహ్మకూర్చేన) దర్వ్యా చతుర్గృహీత్వా ॥ ఇరావతీ
ధేనుమతీహిభూతం + అభితో మయూఖైస్స్వాహా । విష్ణవఇదం । ఇదం వి
ష్ణుర్విచక్రమే + పాగ్ంసురే స్వాహా ॥ విష్ణవఇదం ॥ మానస్తోకేతనయే + స్వా
హా ॥ రుద్రాయేదమ్ ॥ శమగ్నిరగ్నిభిస్కరదితివా శన్నోదేవీరితివా + అగ్న
యఇదమ్ ॥ అద్భ్య ఇదంవా ॥ ఆపోయస్య సమేతు తే + సోమాయేదమ్ ॥

త్రియమ్బకంయజామహే + త్రియమ్బకాయేదమ్ ॥ తత్సవితుర్వరేణ్యం + స
విత్రఇదమ్ ॥ ప్రణవేన ॥ పరమాత్మనఇదమ్ ॥ సర్వవ్యాహృతిభిః ॥ ప్ర
జాపతయఇదమ్ ॥ అగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహా ॥ అగ్నయేస్విష్టకృతఇదమ్ ॥
తతఉత్తరం పరిషించేత్ ॥ బహ్వృచాదయస్తుస్వస్వగృహ్యోక్తవిధినాగ్నిప్ర
తిష్ఠాపనాదికంకృత్వా స్వశాఖాస్థమన్త్రైర్హుత్వా తన్త్రశేషం సమాపయే
యుః ॥ తతః ప్రణవేనాలోడ్య నిర్మథ్య పలాశపత్రాదినా ప్రణవేనోద్ధృ
త్య ॥ యత్త్వగస్థిగతంపాపం దేహే తిష్ఠతి మామకే । ప్రాశనం పంచగ
వ్యస్య దహత్వగ్నిరివేన్ధనమితి పఠిత్వా ప్రణవేనైవ సర్వం పిబేత్ ॥ నశేష
యేత్ ॥ అశక్తౌతు గోమూత్రాదికం స్వల్పం గ్రాహ్యమ్ ॥ హుతశిష్టస్యస
ర్వస్య పేయత్వాత్ । ఆచమ్యాతఃపరం మౌనీ ధ్యాయన్ దుష్కృతమా
త్మనః । పశ్చాత్తాపసమాయుక్తస్తిష్ఠేదాసూర్యదర్శనాత్ ॥ ప్రత్యామ్నా
యవిధానేతు సద్యస్సర్వం సమాచరేత్ । కృచ్ఛ్రాణికృత్వాగోదానముదీ
చ్యాంగం సమాచరేత్ ॥ శాలాహోమం తతఃకుర్యాన్నాందీశ్రాద్ధంచ వై

ష్ణవమ్। దశదానంభూరిదానం కుర్యాద్బ్రాహ్మణభోజనమ్ ॥ తతస్తు సభవే
న్ముక్తః పాపైరేతైర్మహోన్నతైః। ప్రాయశ్చిత్తం యదాకుర్యాత్తదా పూ
తోభవేన్నరః। ప్రాయశ్చిత్తేనపూతాత్మా సర్వకర్మసుపావనః। తస్మాదేత
త్ప్రకుర్వీత వేదశాస్త్రప్రచోదితమ్॥ తతః ప్రాణానాయమ్య అముకగోత్రే
ణాముకనక్షత్రేఽముకరాశౌ జాతేనాముకశాఖాధ్యాయినాముకనామధే
యేన మయా జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతమిత్యాది + సర్వే
షాం పాపానామపనోదకం షడ్గుణితషడబ్దకృచ్ఛ్రరూపం అశీత్యధికసహస్ర
సంఖ్యాకప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రాత్మకం సర్వప్రాయశ్చిత్తమేతదుత్తమాధికారి
ణఇత్యాదిక్రమేణ మదనురూపం త్రిగుణితంచత్వారింశదుత్తరద్విశతాధి
కత్రిసహస్రసంఖ్యాకప్రాజాపత్యకృచ్ఛ్రాత్మకం పరిషదుపదిష్టం సర్వప్రా
యశ్చిత్తం శక్త్యప్రత్యామ్నాయరూపేణాచరిష్యామీతి సంకల్ప్య। గవామ
గ్రేషు తిష్ఠంతీత్యాదినా గాః దద్యాత్। అన్యానివా సముద్రగమహానదీస్నా
నాదిరూపాణి స్వశక్త్యాని స్వయంకుర్యాత్। అశక్తానిబ్రాహ్మణైః కారయేత్॥

తత్ఫలస్వీకరణార్థం తేభ్యో దక్షిణాం దద్యాత్ ॥ తతో మయాచరితస్యాస ర్వప్రాయశ్చిత్తస్య ఉదీచ్యాంగగోదానం కరిష్యే ఇతి సఙ్కల్ప్య గాం దద్యాత్ ॥ మయా ఆచరితసర్వప్రాయశ్చిత్తస్య ఉదీచ్యాంగశాలాగ్నిహోమం కరిష్యే ఇతి సఙ్కల్ప్య పూర్వవజ్జుహుయాత్ । నాందీశ్రాద్ధవైష్ణవశ్రాద్ధేచ పూర్వవత్కుర్యాత్ ॥ ప్రాయశ్చిత్తసాద్గుణ్యార్థం దశదానాని కుర్యాత్ ॥ అశక్తౌ తత్ప్రత్యామ్నాయద్రవ్యాణి వా దద్యాత్ ॥ అలక్ష్మీపరిహారార్థం నిరీక్షితాజ్యదానంచ కుర్యాత్ ॥ తద్యథా ॥ అలక్ష్మీపరిహారార్థం నిరీక్షితాజ్యదానం కరిష్య ఇతి సంకల్ప్య ॥ రూపంరూపం ప్రతిరూపో బభూవేతి ఆజ్యే స్వముఖం నిరీక్ష్య బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య ॥ యాఽలక్ష్మీర్యచ్చ మే దౌస్థ్యం సర్వాంగేషు వ్యవస్థితమ్ । తత్సర్వం శమయాద్య త్వం శ్రియం పుష్టించ వర్ధయ ॥ ఇతి మంత్రేణాజ్యం సమ్ప్రార్థ్యాస్మై బ్రాహ్మణాయ సమ్ప్రదద ఇతి దద్యాత్ । ఆచరితప్రాయశ్చిత్తసాద్గుణ్యార్థం భూరిదానం కుర్యాత్ ॥ ఆచరితసర్వప్రాయశ్చిత్తసాద్గుణ్యార్థం బ్రాహ్మణభోజనం కారయిత్వా ఆశిషం ప్రతిగృహ్ణీ

యాత్ ॥ యస్య స్మృత్యా చ నామోక్త్యా తపోయజ్ఞక్రియాదిషు । న్యూనం స
మ్పూర్ణతాం యాతి సద్యో వందే తమచ్యుతమ్ ॥ ఇత్యుక్త్వా అనేన మయా
చరితేన సర్వప్రాయశ్చిత్తకర్మణా భగవాన్ శ్రీమహావిష్ణుః ప్రీయతామితి
బ్రహ్మార్పణం కుర్యాత్ ॥ కృతపాపస్య యత్పుంసః పశ్చాత్తాపానుజాయ
తే । ప్రాయశ్చిత్తం తు తస్యైవ కృష్ణానుస్మరణం పరమ్ ॥ ఇత్యుక్తేః శ్రీకృ
ష్ణానుస్మరణం కృత్వా శ్రీకృష్ణార్పణమస్త్వితి సాత్త్వికత్యాగం కుర్యాత్ ॥ ఏ
వం క్షత్రియవైశ్యయోర్యథోదితం కార్యమ్ ॥ — ॥ అథ స్త్రీణాం ప్రా
యశ్చిత్తక్రమః ॥ తత్ర సువాసినీనాం విజ్ఞాపనే విశేషః ॥ స్వార్థక్రియా
పరత్వనిషిద్ధకాలస్వపతిసఙ్గమపరపురుషసంగమాస్పృశ్యాదిస్పర్శన మిత్ర
స్త్రీద్రోహవిశ్వస్తవివదాయిత్వసపత్నీవివదాయిత్వపఙ్క్తిభేదనపూర్వకవ్యా
జ్ఞవాదిదాన శిశువధక్షుధితశిశుస్తన్యాప్రదానఋణప్రదానపత్యనుజ్ఞార
హితవ్రతాద్యుపవాసకరణపత్యుపోషణకాలికస్వభోజనభర్తృశ్వశ్రూశ్వశు
రాదిశుశ్రూషా తదభివాదనరాహిత్యగృహస్థద్రవ్యచౌర్య తద్విక్రియణదా

న్యగృహనివాసనదాభర్తృనిష్ఠురభాషణాకారణాక్రోధనభర్తృవచననిరాకర
ణపదామలినత్వభర్తృప్రవాసకాలికస్వదేహాలంకరణసదానృతవచనాపృ
ష్టోత్తరదానసదారస్తాడనరజస్వలానియమరాహిత్య రజఃకాలకామకృతగృ
హకర్మారమ్భసాభిలాషపరపురుషనిరీక్షణాదిపాపానాంచ నిరాసార్థమిత్యా
ది॥ అన్యత్సర్వం యథాశాస్త్రమూహ్యం ॥ ఇతిసువాసినీవిజ్ఞాపనాక్రమః ॥—

అథ విధవానాంవిజ్ఞాపనవిశేషః॥ అస్నానభోజనపర్వకాలభోజనరాత్రిభోజ
నపర్యుషితాన్నభోజన కాంస్యపాత్రభోజన క్షౌద్రభక్షణోచ్ఛిష్టస్పృష్టద్ర
వ్యభక్షణాభక్ష్యభక్షణాలాబుభక్షణప్రోక్షాజలపానోచ్ఛిష్టపాత్రజలపానతా
మ్బూలచర్వణ నీలీవస్త్రధారణకేశరక్షణలలాటసుగన్ధిధారణకస్తూర్యనులేప
నపుష్పధారణరక్తవస్త్రధారణకంచుకధారణఖట్వాశయనసాభిలాషపరపు
రుషనిరీక్షణపరపురుషసహాసనైకశయనానులోమగర్భధారణశాకాహారైకభు
క్తరాహిత్యైకాదశ్యుపవాసరాహిత్యతీర్థాటనేష్టదేవతాస్మరణపురాణశ్రవ
ణరాహిత్యస్వకర్తృకపైతృకశ్రాద్ధాదిరాహిత్య విణ్మూత్రోత్సర్గకాలికస్పృ

చ్ఛాచాద్యకరణా సచ్ఛాస్త్రకథాగీతశ్రవణనాట్యదర్శన పాలగ్రామతీర్థరా
హిత్యభోజనాదిపాపానాంచ నిరాసార్థమిత్యాది అన్యత్సర్వం యథార్హ
మూహ్యమ్ ॥ సర్వపాపాపనోదకం సర్వప్రాయశ్చిత్తం ధర్మశాస్త్రోక్త
మార్గేణోక్తప్రత్యామ్నాయరూపేణ ద్వ్యహసాధ్యమఖండం ప్రాచ్యా
దీచ్యాఙ్గసహితమాచరిష్యామీతిసఙ్కల్ప్యోక్తమార్గేణ కుర్యాత్ ॥ స్త్రీణాం
హోమఃకృతాకృతః కరణపక్షే విధవాయాః క్షౌరాన్తం పూర్వవత్కృత్వా
అమన్త్రకాణి దశవిధస్నానానికార్యాణి ॥ సధవాయాస్తు సఙ్కల్పాంతే
దన్తధావనం దశవిధస్నానానిచకార్యాణి॥ వస్త్రపరిధానాంతే విష్ణుశ్రాద్ధ
గోదానె కృత్వా ప్రాయశ్చిత్తాఙ్గహోమార్థమాచార్యం త్వాం వృణఇతి వి
ప్రం వృత్వా పూర్వవత్సర్వం పూర్వాఙ్గం విప్రద్వారాకారయిత్వా స్వ
యం పంచగవ్యం తూష్ణీం ప్రాశ్య ముఖ్యప్రత్యామ్నాయద్రవ్యం దత్వా
ఉత్తరాఙ్గానికారయేత్ ॥ హోమాభావపక్షే దశవిధస్నానాంతే విష్ణుశ్రా
ద్ధగోదానెకృత్వా విప్రేణ పంచగవ్యం కారయిత్వా తూష్ణీం ప్రాశ్యప్రా

యశ్చిత్తద్రవ్యం సఙ్కల్ప్య దత్వా ఉత్తరాఙ్గవిష్ణుశ్రాద్ధగోదానదశదానాదికం కుర్యాత్ ॥ — ॥ అథ శూద్రస్య యథోచితసఙ్కల్పాన్తం సర్వం ప్రాగ్వత్ । తతః క్షౌరాంతే అమన్త్రకాణి దశవిధస్నానాని । వస్త్రతిలకధారణాంతే విష్ణుశ్రాద్ధగోదానే కృత్వా విప్రద్వారా పంచగవ్యం కారయిత్వా స్వయం తూష్ణీం పిబేత్ । శూద్రేణ కపిలాయాః పంచగవ్యాని న పేయాని । నాస్య విప్రద్వారాపి హోమః ప్రాయశ్చిత్తద్రవ్యం సంకల్ప్య దత్వా ఉత్తరాంగవిష్ణుశ్రాద్ధగోదానదశదానభూరిదానాదికం యథార్హం కార్యమ్॥

శ్రీ ఇతి సర్వప్రాయశ్చిత్తపద్ధతిః శ్రీ

ప్రాయశ్చిత్తక్రమే కిఞ్చిదుక్తే హేమాద్రిసూరిభిః ।
బహూన్గ్రన్థాన్ప్రయోగాంశ్చ వీక్ష్య సంయోజ్య యత్నతః ॥
కృతా లోకోపకారాయ ప్రాయశ్చిత్తస్య పద్ధతిః ।
అర్పితా హరిపాదాబ్జే చక్రవర్త్యాగ్యధీమతా ॥

శ్రీ



మహాసఙ్కల్పప్రారమ్భః



అథ మహాసఙ్కల్పమాహ ॥ — ॥ దేవలః ॥ మహాదానేషు యజ్ఞాదౌ ప్రాయశ్చిత్తేషు కర్మసు । కన్యాదానే నదీస్నానే మహాసఙ్కల్పమాచరేత్ ॥ — ॥ మరీచిః ॥ కన్యాదానే నదీస్నానే తులాదానాదిషు ద్విజః । ప్రాయశ్చిత్తేషు యజ్ఞాదౌ పరీక్షాదిషు విశేషతః ॥ ఏతదాదిషు సర్వత్ర మహాసంకల్పమాదరాత్ । కృత్వా యత్కురుతే కర్మ తదానన్త్యాయ కల్పతే ॥ — ॥ సఙ్కల్పప్రకారః ॥ అస్య శ్రీభగవతో మహాపురుషస్యానివార్యవీర్యస్యాఖిలలోకపరిపాలనపరాయణస్యాదినారాయణస్య నిత్యనిరుపమనిరవధికాప్రమేయ మహిమమహితమాయాశక్త్యాభ్రియమాణమహాజలౌఘమధ్యే పరిభ్రమతాం క్రిమాద్దశగుణోత్తరైరప్తేజోవాయ్వాకాశాహంకార మహదవ్యక్తాత్మకసప్తావరణైః పరివేష్టితానామనేకకోటిబ్రహ్మాండానామేకతమేష్టిన్మహతిబ్రహ్మాండమండలే ఆధారశక్తికూర్మవరాహానంతాదిభాగప్రతి

ష్ఠితానాం అతల వితల సుతలతలాతలరసాతలమహాతల పాతాలాఖ్యసప్తలో
కానామూర్ధ్వభాగే భువర్లోకసువర్లోక మహర్లోకజనోలోకతపోలోకసత్య
లోకాఖ్యషడ్లోకానామధోభాగే ఐరావతపుణ్డరీకవామనకుముదాంజనపుష్ప
దన్తసార్వభౌమసుప్రతీకాఖ్యాష్టదిగ్వేతండశుండాదండోత్తమ్భితే, అయో
ధ్యా మథురా మాయాకాశీకాఞ్చ్యవన్తీద్వారవత్యశోకవతీభోగవతీసిద్ధవత్య
మరావతీతేజోవతీసంయమినీరక్షోవతీసింధుమతీగన్ధవత్యలకావతీయశోవతీప్ర
భృత్యనేకపుణ్యపురీవిరాజితే, ఇన్ద్రాగ్నియమనిరృతివరుణవాయుకుబేరే
శానాఖ్యాష్టదిక్పాలపాలితే, అనలానిల ప్రత్యూష ప్రభాససోమాధ్వరధ్రు
వాపాఖ్యాష్టవసువిరాజితే, సూర్యచన్ద్రాఙ్గారకబుధబృహస్పతిశుక్రశనై
శ్చరరాహుకేత్వాఖ్యనవగ్రహపరిపాలితే, ఆవహనివహసంవహోనువహప్ర
వహోద్వహపరివహాఖ్యసప్తమరుత్సంచారసంజీవితజీవనికురమ్బే విన్ధ్యార
ణ్యదణ్డకారణ్యచమ్పకారణ్యశ్వేతారణ్యనైమిశారణ్యద్వైతారణ్య గుహార
ణ్యదేవదారువనేక్షువనకదలీకావనాఖ్యదశారణ్యపరిమణ్డితే, శివ శమ్భవి

నాకి గిరిశ హరస్థాణుభర్గభైరవసదాశివకపాలీశ్వరాఖ్యైకాదశరుద్రైర్విద్యోతి
తే, మిత్రార్యమత్వష్టృధాతృవివస్వద్వరుణభగాంశుమదింద్రపర్జన్యవిష్ణు పూ
షాఖ్యద్వాదశాదిత్యప్రకాశితే, భిండివాలదండభుశుండినలికముసలచక్ర
విచిత్రకాశరాత్రిముద్ఘుణ బాణఘాణశక్తితోమరపరిఘపట్టసమాష్టికకుంతద
శకంటకప్రాసపాశముద్గరశతఘ్నీసీరగదాగోశీర్షమయూఖయాపనపినాకా
సిధనుకాస్త్రరేఖాహస్తాముక్తవజ్రాఖ్యద్వాత్రింశదాయుధమండలమండిత
దోర్దండశ్రీరామజామదగ్న్యదిలీపాంగయయాంబరీషశశబిందుశిబిమాంధాతృ
మరుత్తభరతయయాతిపృథుభగీరథరంతిదేవసుహోత్రాఖ్యషోడశభూపాలపా
లితే, విశాలాక్షీమీనాక్షీకామాక్షీసింహికాశంకరీకుబ్జికామహాలక్ష్మీమహాదే
వీమహాకాళీపార్వతీసుప్రభాభ్రమరాంబికావిధ్యవాసినీయోగినీస్వరూ
పిణీమాణిక్యదేవీకాదరివేయీపూర్ణికాఖ్యాష్టాదశపీఠదేవీసమలంకృతేయమ
నియమాసనప్రాణాయామప్రత్యాహారధ్యానధారణసమాధ్యష్టాంగయోగ
నిష్ఠాగరిష్ఠవసిష్ఠవాలఖిల్యవిశ్వామిత్రవాల్మీకిజమదగ్నిచ్యవనదుర్వాసగకపిల

మౌద్గల్యకౌండిన్యకాశ్యపగార్గ్యగౌతమాంగిరసదత్తపరాశరజైమినిపతంజలికౌత్సబౌధాయనాశ్వలాయనకాత్యాయనత్రా[illegible]యణవైశమ్పాయనాపస్తంబజాబాలిమార్కండేయమాండవ్యభరద్వాజసనకసనన్దనసనత్కుమారసనత్సుజాతాగస్త్యశౌనకాద్యనేకమునిరాజవిరాజితే, మలయమహేంద్రసహ్యశుక్తిమదృక్షవద్విన్ధ్యపారియాత్రాఖ్యసప్తకులాచలవలయితే, ఋశ్యమూకమతంగకిష్కిన్ధమాల్యవద్ధిరణ్యశృంగాఖ్యపంచమహానగసమధిష్ఠితే, లవణేక్షుసురాసర్పిర్దధిక్షీరశుద్ధోదకాఖ్యసప్తసముద్రసంవృతే, వేదవేదాంగేతిహాసాగమన్యాయకావ్యాలంకారనాటకగానకవిత్వకామశాస్త్రద్యూతనైపుణ్యదేశభాషాజ్ఞానలిపికర్మవాచకసమస్తావధానస్వరశాస్త్రశకునసాముద్రికారత్నపరీక్షాస్వర్ణపరీక్షాశ్వలక్షణగజలక్షణమల్లవిద్యాపాకకర్మదోహళగన్ధవాదధాతువాదఖనీవాదరసవాదాగ్నిస్తమ్భజలస్తమ్భవాయుస్తమ్భఖడ్గస్తమ్భవశ్యాకర్షణమోహనవిద్వేషణోచ్చాటనమారణకాలవంచనవాణిజ్యపాశుపాల్యకృష్యాసవకర్మలావుకయుద్ధమృగయారతికౌశలాదృశ్యకరణీదూతకరణీ

చిత్రలోహపాషాణమృద్దారువేణుచర్మాంబరక్రియా చౌర్యౌషధసిద్ధి మం
త్రసిద్ధిస్వరవంచనా దృష్టివంచనాంజనజలప్లవనవాక్సిద్ధిఘుటికాసిద్ధిపాదుకా
సిద్ధీన్ద్రజాలమహేన్ద్రజాలాఖ్యచతుష్షష్టివిద్యానిషద్భాగ్యమాననిరవద్యవి
ద్వజ్జనవిద్యోతితే, అంగవంగకళింగకాశ్మీరకామ్భోజకామరూప సౌవీర సౌ
రాష్ట్రమహారాష్ట్రబఙ్గాళనేపాళమలయాళకేరళసింహళచోళపాంచాళకోస
లకుంతళజ్వాలాపాల్వమగధమాగధమాళవమత్స్యవత్సమద్రమ్లైన్ద సింధు సై
న్ధవాన్ధ్రగాన్ధారలాటవరాటకర్ణాటద్రమిడద్రావిడ పాండ్య పుళిన్దపారశీక
బాహ్లీకబర్బరవిదర్భకేకయకురుకిరాతదశార్ణహూణటెంకణకోంకణ యవన
శూరసేనఘూర్జరవిదేహచేదిభోజావన్త్యాఖ్య షట్పంచాశద్దేశసమలంకృతే,
భాగీరథీభీమరథీసరస్వతీగౌతమీనర్మదాయమునాకృష్ణావేణీవేణుకాతుంగభ
ద్రాచంద్రభాగావరుణామలాపహారికావేరీకపిలాకౌండినీకృతమాలా విపా
శా. శాపినీపూర్ణిమా. తామ్రపర్ణి వేగవతీ హేమవతీ వేత్రవతీ నేత్రవతీ వి
శోకాకౌశికీగండకీగోముఖీపినాకినీపుణ్యాదాద్యనేక మహానదీవిరాజితే, వారా

ణసీ చిదమ్బరశ్రీశైలాహోబలవేంకటాచలశ్రీరంగసేతుజమ్బుకేశ్వరకుమ్భ
ఘోణహాలాస్యగజారణ్యగోకర్ణరామనాథపురావర్తపురానన్తశయనామర
గిరియాదవగిరికరిగిరికకుద్గిరిశ్వేతగిరినీలగిరిగోవర్ధనగిరిగయాప్రయాగాద్య
నేకపుణ్యక్షేత్రసంయుతే, హరిశ్చంద్రనళపురకుత్సపురూరవస్సగరకార్తవీర్యా
ఖ్యచక్రవర్తిపరిపాలితే. బ్రాహ్మీమాహేశ్వరీకౌమారీవైష్ణవీన్ద్రాణీవారా
హీచాముండాఖ్యసప్తమాతృకావిరాజితే, సావిత్రీసత్యవతీదమయంతీమద
యంతీలోపాముద్రాసుకన్యాకేశినీసుశీలానసూయారున్ధతీప్రభృతిమహాపతి
వ్రతాసందోహసమలంకృతే, రమ్యరమణకద్వారకాసింహళకైవల్యమలయా
శ్వభద్రకేతుగోభిలావంత్యపుష్కరఋషభరైవతనిమ్లోచనీయామ్యపారా
వారలంకాసౌరకృతమాలాఖ్యాష్టాదశోపద్వీపవిరాజితే, పంచాశత్కోటి
యోజనవిస్తీర్ణేఽస్మిన్ భూమండలే సున్దరతరచన్దనమన్దారకోవిదారకుటజ
వటపాటలకరవీరకురంటకకంటకీపిప్పలకర్పూరకదళీఖర్జూరనారికేళరసాలత
మాలతాళహింతాళకృతమాలసరళవకుళవంజుళపున్నాగజమ్బూజమ్బీరనిం

ఖదిరశ్యామసారంగలవంగరుద్రాక్షేక్షుకపిత్థాశ్వత్థబిల్వభల్లాతకసల్లకీబదరీని
కుచచమ్పకకేతకకుద్దాలబంధూకసింధువారపిచుమందోదుమ్బరపలాశ పారి
జాతాద్యనేకానోకహనివహనిరంతరమనోహరనందనవనక్రీడావహక్రీడావ
నవిహారదైవదానవగరుడగన్ధర్వకిన్నరకింపురుషసిద్ధసాధ్యవిద్యాధరయక్షరా
క్షసాదిదివ్యజననివాససమలఙ్కృతశీతాంశుశేబిందుముకున్దమన్దరకళిన్దవైకం
కతమణిశైలశక్రశైలమహాకపిలమహాశైలపంచశైలగజశైలభద్రశైలవసుధా
రవసుతారకుమారకాలంజరకౌంజరపాండరపుష్కరవైడూర్యపారియాత్ర
సహస్రశిఖరమయూరతామ్రాభశిఖవాససురసహంసనాగకుముదమకుటత్రి
కూటకటుశంఖకూటమహామేఘసుమేఘసుగన్ధగన్ధమాదనసుపార్శ్వసుషేణ
సుపక్షకనకవిరజాదికేసరశిఖరివిసరభాసురమేరుధరాధరస్య దక్షిణదిగ్భాగే
జంబూప్లక్షకుశక్రౌంచశాకశాల్మలిపుష్కరాఖ్యసప్తద్వీపానాం మధ్యే జం
బూద్వీపే, భారతకింపురుషహరీళావృతభద్రాశ్వకేతుమాలహిరణ్యకరమణ
కకురువర్షాఖ్యనవవర్షాణాం మధ్యే భారతవర్షే. ఇన్ద్రకశేరుతామ్రగభస్తి

న్నాగగన్ధర్వసౌమ్యవారుణభరతాఖ్యనవఖణ్డానాం, మధ్యే భరతఖణ్డే, నిర
తిశయజనినిరూఢనిఖిలజనకలుషనికరతిమిరఖరకిరణసదృశకవేరకన్యకాకమనీ
యకృపీటపూర పరిరిఙ్ఖదభఙ్గురమఙ్గళతరతుఙ్గతరఙ్గపరమ్పరాపరిగతపరిపూత
పవమానపరిస్పన్దపరమపావనప్రచురతరనిఖిలసస్యసమృద్ధిసమేధమానకర్ణా
టజనపదాధిష్ఠానసహ్యాభిధానగిరివరిష్ఠస్యోపరి ఖాగే, దణ్డకారణ్యే, స్థిర ప్రజా
పతిక్షేత్రే, అన్యదేశే, అన్యక్షేత్రే నాశఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గనన్దకాఖ్యపఞ్చమహాయుధ
ధరస్య, దివ్యరత్నఖచితకిరీటహారకేయూరనూపురమకరకుణ్డలప్రముఖప్రస్ఫుర
దప్రాకృతభూషణావళీవిభూషితస్య, చతురాననపురన్దరప్రముఖసకలసురాసు
రవిసరశిరస్తటీవిరాజమానమకుటతటఘటితదివ్యరత్నమరీచిపరమ్పరానీరాజి
తోపాన్తచరణామ్భోరుహస్య, నిఖిలలోకానుజిఘృక్షయా స్వీకృతమత్స్యకూర్మవ
రాహనారసింహవామనభార్గవరామశ్రీరామబలరామబౌద్ధకల్క్యాద్యనే
కావతారవైభవస్య, ప్రహ్లాదనారదపరాశరపుండరీకవ్యాసామ్బరీషశుక
శౌనకభీష్మ, దాల్భ్యరుక్మాఙ్గదార్జునవసిష్ఠవిభీషణబలిహనుమదా...

భృతివాసరమధ్యేఽముక వాసరే, అశ్విన్యాదినక్షత్రమధ్యేఽముకనక్షత్రే, విష్కంభాదియోగమధ్యేఽముకయోగే, బవాదికరణమధ్యేఽముకకరణే, అస్మిన్ శుభముహూర్తే (గఙ్గా వాలుకాభిస్సప్తర్షిమండలపర్యన్తం కృతరాశేర్దివ్యసహస్రవర్షావసానే ఏకైకవాలుకాపకర్షణక్రమేణ సర్వరాశ్యపకర్షణసమ్మితకాలే దశపూర్వేషాం దశాపరేషాం మద్వంశ్యానాం పితౄణాం మమ చ సకుటుమ్బస్య నరకాదుత్తీర్య శాశ్వతబ్రహ్మలోకనివాససిద్ధ్యర్థం గోధూమైస్సూర్యమండలపర్యన్తం కృతరాశేర్దివ్యసహస్రవర్షావసానే ఏకైకగోధూమాపకర్షణక్రమేణ సర్వరాశ్యపకర్షణసమ్మితకాలే శాశ్వతబ్రహ్మలోకనివాససిద్ధ్యర్థం మాషైశ్చన్ద్రమండలపర్యన్తం కృతరాశేర్దివ్యసహస్రవర్షావసానే ఏకైకమాషాపకర్షణక్రమేణ సర్వరాశ్యపకర్షణసమ్మితకాలే శాశ్వతబ్రహ్మలోకనివాససిద్ధ్యర్థం సర్షపైర్ధ్రువమండలపర్యన్తం కృతరాశేర్దివ్యసహస్రవర్షావసానే ఏకైకసర్షపాపకర్షణక్రమేణ సర్వరాశ్యపకర్షణసమ్మితకాలే శాశ్వతబ్రహ్మలోకనివాససిద్ధ్యర్థం తిలైర్నక్షత్రమండలపర్యన్తం కృతరాశేర్ది

వ్యసహస్రవర్షావసానే ఏకైకతిలాపకర్షణక్రమేణ సర్వరాశ్యపకర్షణ
సమ్మితకాలే శాశ్వతబ్రహ్మలోకనివాససిద్ధ్యర్థం త్ర్యణుకైర్బ్రహ్మాణ్డోర్ధ్వ
కటాహపర్యన్తం కృతరాశేర్దివ్యసహస్రవర్షావసానే ఏకైక త్ర్యణుకాపక
ర్షణక్రమేణ సర్వరాశ్యపకర్షణసమ్మితకాలే శాశ్వతబ్రహ్మలోకనివాససి
ద్ధ్యర్థం త్రిగుణీకృతాగ్నిష్టోమాతిరాత్ర వాజపేయపౌండరీకరాజసూయా
శ్వమేధాదిసమస్తక్రతుఫలావాప్త్యర్థం ఇహజన్మని జన్మాన్తరేషుచ బాల్యకౌ
మార యౌవనవార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసు జ్ఞానతో ఽజ్ఞానతశ్చ
కామతో ఽకామతః స్వతః పరప్రేరణయా వా సమ్భావితానాం సర్వేషాం పా
పానామపనోదనార్థం ఇష్టదేవతాప్రీత్యర్థం ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్యచతుర్వి
ధపురుషార్థసిద్ధ్యర్థం క్షేమస్థైర్యవిజయాయురారోగ్యైశ్వర్యాదీనాముత్తరో
త్తరాభివృద్ధ్యర్థం తత్తత్పురాణోక్తమహాదానాన్తర్గత తత్తద్దానాఖ్యమహం
కరిష్యే ॥ ——శ్రీ ఇతి మహాసఙ్కల్పః. శ్రీ——

మహాసఙ్కల్పజం యస్య మహాదానాదిప్రవర్తనమ్ ।
మహాపురుష ఏతస్మిన్మహాసఙ్కల్ప ఈరితః ॥